

Senosios išeivijos nuopelnai

Rašo M. Bajorinas

Sekminės tapo tradicine D. Britanijos lietuvių švente, kada didžiausias lietuvių būrys susirenka į vieną vietą — Lietuvį Sodiją. Tą tradiciją palaikėme kiekvienais metais nuo pat Sodybos įsigijimo. Iki šiol jau turėjome šiuos suvažiavimus: L. Sodybos atidarymą, Katalikų Kongresą, DBLS Dešimtmecio minėjimą ir Jaunimo suvažiavimą.

Tų mūsų Sekminių suvažiavimų tikslas yra dvejopas — atžymėti koki nors mums svarbų įvykį ir susitikti ir pabendrauti su gliminėmis, draugais, pažįstamais, kuriuos tik tokia proga ir susitinkame.

Šių metų suvažiavimą skiriame senosios išeivijos garbei. Tą garbę šio krašto senoji išeivija tikrai nusipelnė.

Tiesa, atvykus į šį kraštą naujiems išeiviams, senosios išeivijos veikla — kai kur kiek apribojusi, apsirėdusi, nes atsirado naujų jėgų lietuviškai veiklai tęsti. Ir dėl to ne vie nas iš po karo atvykusių lietuvių gali ir ne žinoti, kokią didelį darbą atliko senoji išeivija prieš karą ir karo metu. Kaip tik tuo laiku turėjau garbės ir malonumo su senąja išeivija kartu dirbti ir veikti lietuviškai — bare ir gerėtis jos sumanumu, darbštu mą, sugyvenimu ir patriotiškumu.

Geriausiu pažinėjau Londono lietuvių gyvenimą ir veiklą ir su kokiais sunkumais tekdavo susidurti, stengiantis išlaikyti Lietuvos vardą gyvą šiame krašte. Tie sunkumai dar padidėjo, kada buvo subombarduotas klubas ir reikėjo ieškoti pataulpas kitus. Nežiūrint sunkumų ir su mažomis pajėgomis mes įstengėme tinkamai paminėti kiekvieną tautinę šventę ir pasiūlyti reikiamas rezoliucijas vyriausybei ginant Lietuvos nepriklausomybę. Per visą tą laiką nežinau nė vieno atsitikimo, kad kokia nesantalka ar nesutarimai būtų įsiterpę į mūsų tarpą ir sutrukę mūsų darbą.

Veikli lietuvių kolonija buvo Manchesteryje, kurio apylinkėse gyvena gana didelis skalčius lietuvių. Kaip Londone, taip ir Manchesteryje senosios išeivijos veikla suvyko, atvykus naujesiems išeiviams po karo. Tik Skotijoje senieji išeiviai išlaikė aktyvią veiklą iki šiandien ir yra pasiryžę ją tęsti.

Kiekviena išeivija pamazą nyksta. Vieni išsilaiko ilgiau, kiti trumpiau. Sunykti pavojus prieš karą buvo mažesnis, nes turėjome nepriklausomą valstybę. Ne vienas senųjų išeivių nuvažiavimas į Lietuvą atos togioms ir parvažiavęs papasakodavo kitiems apie tą gražų ir laimingą kraštą. Ne tekus nepriklausomybės, pasidarė žymiai sunkiau išsilaikyti lietuviams, o mūsų mažai tautai kiekvienas narys yra brangus. Mes turime daryti viską, kad išsaugotume lietuvių nuo nutaustymo. Ypatiną dėmesį turime kreipti į jaunimą, kuris pamazą pradeda išsiskirti iš lietuvių tarpo ir prapuola svetimųjų jūroje.

Sekminių suvažiavimas Sodyboje kaip tik ir buvo suplanuotas tikslu atiduoti pagarbą senajai išeivijai už jos atliktus darbus Lietuvai ir atkreipti visų dėmesį į nutaustymo pavojus, kurie gresia mums visiems, o ypač senajai išeivijai.

PASAULYJE

— Nilo upėje apvirto ir nuskendo egiptiečių laivas, kuriame keleivių didžiulį sudarė šeimos su vaikais, ir žuvo 150 žmonių.

— Laukdamas, kol bus kariamas už politinio nužudymą nuteistas vyras, prie Pentonville kalėjimo susirinkusi minia buvo sukilusi triukšmą.

— Iš Etiopijos į britų Somaliland atbėgo 9 somalai, pranešdami, kad Etiopijoje praeitą mėnesį buvo sušaudyta 12 somalų.

— Savivaldybių rinkimuose D. Britanijoje konservatoriai laimėjo daugiau vietų, negu 1956 m. rinkimuose buvo pralaimėję darbiečiams.

— Italijoje sustreikavo bankų tarnautojai, ir žmonės bankuose aptarnauja direktoriai.

— Jugoslavijoje nuteisti nuo 3 iki 12 metų 4 albanai, kurie atbėgo prašėsi politinio prieglobsčio, o buvo apkaltinti kaip šnipai.

— Japonai atvažiavo į Australijos pakraščius ištraukti karo metu japonų bombonešių paskandintų britų, amerikiečių ir australų laivų.

— Kiniečiai iš laivo nušovė 22 savuosius (tarp jų 7 moteris ir 3 vaikus), kurie bandė pabėgti į portugalų valdomą teritoriją.

— Mississippio valstijoje iš kalėjimo pabėgėjęs negras rastas negyvas upėje.

— Islandija, gindamasi nuo britų žvejų įplaukimo ir jos vandenį, susilaukė naujo nesuspriktimo: jos pakrančių sargybinis laivas apšaudė britų laivą.

— Vokiečiai perspauddino du šimtamečius pašto ženklus paminėti Hamburgo ir Luebecko miestams, kaip Hanzos miestams.

— Norvegijos fjorde nuslinko į jūrą 4 namai, ir žuvo 11 žmonių.

Mintys ties apvaliuoju stalu

(SPECIALI KORESPONDENCIJA „EUROPOS LIETUVIUI“ IŠ ŽENEVOS)

„Europos Lietuvis“ yra vienintelis lietuvių lietuvių laikraštis, kurio bendradarbis stebi 4 didžiųjų valstybių užsienio reikalų ministerių konferenciją Ženevoje. Spaudos kortelė, atidarančią daugelį užduoty durų, gali gauti tikslai tų laikraščių bendradarbiai, kurie yra specialiai įgalioti šiai konferencijai. „Europos Lietuvis“ bendradarbis tokią kortelę gavo, prieš tai turėjęs pateikti savo įgaliojimus, kurie buvo kruopščiai patikrinti tiek policijos, tiek spaudos organų. Šveicarijos saugumo įstatogose stropiai seka, kad nebūtų pažeistas Šveicarijos orumas. Šiam tikslui kiti šveicarių kantonai atsuntė į Ženevą kelias dešimtis pagalbinių policininkų, be to, atkoman diruotas visas kariuomenės batalionas, kuris saugo gretinąjį pasienį su Prancūzija ir ypač tas vilas, kuriose apgyvendinti užsienio reikalų ministeriai. Beje, sovietinis ministras Gromyko pats apsigyveno viloje, kurią Maskva pagrobė iš mūsų kaimynų latvių. Toji vila priklausė Latvijos nuolatinėi delegacijai prie Tautų Sąjungos.

Dabartinė konferencija yra jau trečiasis eilės sambūvis, pasiskyręs sau uždavinį pagerinti tarpvalstybinius santykius ir sumažinti pasaulyje viešpataujančią įtampą. Prieš 4 metus Ženevoje posėdžiavo dvi konferencijos, bet atvirkščia tvarka: 1955 metų vasarą buvo susirinkę vyriausybės galvos, atsielti įvyko „viršūnių“ konferencija, o rudenį sekė užsienio reikalų ministrų pasitarimai. Ši kartą pasirinkta kitokia eilė: pradžioje sėdasi prie stalo ministeriai, o jau po to turėtų eiti „viršūnių“ konferencija. Iš viso ko sprendžiant atrodo, kad toji „galvų“ konferencija pasidare nebeįvengiamą. Maskvos diktatorius tokios konferencijos žūt būtų nori, o Vakarai, kaip paprastai, jau iš anksto suminkštėjo, griežtai nebestatydami sąlygos, kad prezidentas Ei

senhoweris ir jo kolegos Londone ir Paryžiuje pajudės tikslai tuo atveju, jeigu pati konferencija bus gerai paruošta ir jeigu paaiškės, kad ji turi šansų duoti apčiuopiamų rezultatų. Šiandien apie sąlygas teusi menama puse lūpu, nes Chruščiovas savo ultimatumu dėl Vakarų Berlyno išgąsdino visokius šiaudadūšius, kurių demokratiniame pasaulyje, deja, nestinga.

Būtų netikslu atvirai neprisipažinti, kad Lietuvos išsivadavimo iš maskvinių okupantų reikalai šiuo metu yra blogesnėje padėtyje, nekaip prieš ketverius metus, kai Ženevoje rinkosi pirmoji „viršūnių“ konferencija. Vakarai atsidūrė gnyimosi pozicijoje, o Maskva puola. Laisvasis pasaulis nesugebėjo išnaudoti Kremliaus silpnėsnių jų pozicijų, kai sovietinė tironija pasiviro. Turime galvoje sukilimus Vengrijoje ir Lenkijoje bei rimtus bruzdėjimus, kurie pasireiškė kone visuose Maskvos paglemžuose kraštuose, įskaitant Lietuvą. Sovietų engiamos tautos išėjo į gatvę ir daugelyje vietų griebėsi ginklo, tačiau Vakarų valstybės tikrai žodžiais parėmė šias išsilaisvinimo kovas. Dar daugiau. Atrodo, kad kai kurioms valstybėms tie sukilimai įvarė net baimės...

Viso to pasakoje jau mažiau bėkambama apie „containment“ („roll back“) ir kitokius skambius šūkius, kurie dar aidėjo pirmosios Ženevos konferencijos metu. Maskva, kurios kolonialinei imperijai dar prieš kelerius metus grėsė didelis pavojus, suksu bo savo tironiją sutvirtinti. Matydami, kad Vakarai neturi aiškios ir vieningos politikos, Kremliaus valdovai atsigriebė ir ėmė pulti, tai vienu, tai kitu sukeldami neramum židinius ir tuo būdu alindami sotų jį ir ramybės tetrokstantį demokratinį pasaulį. Tokioje atmosferoje Chruščiovas užsigėdė išstumti sąjungininkus iš vakarų Berlyno, kuris sudaro svetimą kūną sovietams.

Ten, kur Nemunas banguoja

Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų.

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtoį mano vietoj
Gyvena barzdyla.
A. Vienašildys

PAUKSCIAI SKRAJONAI

Mielasai keliautojai! Kreipiuosi į tave kurs, nelemto likimo vejamas, turi lėkti iš vienos vietos į kitą, kaip benamis šuo. Žiūrėk, nutūpė ant šilto lakto, susiglostė plunksnelės, įsigijai gerų bičiulių. Galvoji ir rojais kampelį pakliuvęs, bet po kurio laiko tave priverčia vėl ištieti sparnus arba net išlikti iš čia už žolės žemesniam už žuvį tylesniam. Vėl planuoji, skrendi, keikdamas ramybės drumstėjus.

Nenusimink, mielasai, nelemto likimo pavestas skrajūnu! Tu dar gali gyventi! Toli gražu ne visi, nuo kurių priklauso tavo likimas, yra beširdniai.

Abejoji mano žodžiais? Raseinių rajone yra toks Lapgirių tarybinis ūkis. Neprivažiavus Šimkaičių, teks pasukti į dešinę. Direktorius ten Andrijauskas, o pavaduotojas — Kontautas.

Pavasariop čia laimingai nutipė vienas iš jūsų būrio. Gal pažįsti? Grumadas, anksčiau Jurbarko rajone pirmininkavęs „Kybartų“ kolūkiui. Niekas nė mur-mur. Paaišlinio skyriaus ūkvedžiui paskyrė.

Veiklus žmogelis! Nespėjo kojų apšilti, o vieškeliai į Raudoną ėmė riedėti mašinomis su ramentais. Mat, jis tenai namuką statosi. Pradėjo kolūkiu pirmininku bebūdamas. O tie begėdžiai jurbarkiečiai ne laiku paprasė palikti užimtą postą.

Aišku, naujojo ūkvedžio veiklumas ne viems patiko. Tačiau direktorius Andrijauskas taip sumaniai atsakė į skundus, kad pats Saliamonas sprogtų iš pavydo.

Rastai ne mūsų ūkio. Vadinas, mūsų tai neliečia... Aš mašiną neduoodu, o jeigu jis susitaria su šoferiais — jo asmeninis reikalas!..

Sakai, gal šis nutūpimas nebūdingas, gal Grumadas mokėjo gerai nuslėpti savo ankstesnės veiklos pėdsakėlius? Deja, ne.

Jurbarko ir Raseinių rajonai ribojasi. O tie netikėliai iš Jurbarko rajoninio laikraščio visiems apgarsino šio įžymaus vyro sugebėjimus.

Keletą galiu pakartoti. Jiems užkliuvo, kad Gramadas, kolūkiu labai nuvažiavęs, ir Kauną nupirkti paršelių, už aštuoniolika kilogramų sumokėjo 500 rb., už 22 kg svaro 600 rb. ir t.t. Priekaištavo, kam iš kasos paėmė trejetą tūkstantėlių, o iš fermos po ra paršiukų asmeniniam biudžetui papildyti. Išniso net tokią sudėtingą operaciją, jog 80 ktm kolūkiu išslustų medžių nuplaukė nežinia kuriuo keliu.

Dabar, paukšteliai, tur būt, tiki, kad ne

miniame tautų kalėjime. Maskva siekia, kad Vakarai pripažintų jos sukurtą kolonialinę imperiją. Iš to atsirado mintis, kad su Vokietija turi būti pasirašyta taikos sutartis, o tuomet galima bus pradėti naują puolimą.

Būtų klaidinga manyti, kad Vakaruose nebūtų atsakingų žmonių, kurie neperprastų Maskvos kėslių. Nūn prasidėjusi Ženevos konferencija turės parodyti, ar demokratinis pasaulis yra pakankamai vieningas, kad pajęgtų atsispirti sovietų ofensyvai. Negana to. Visomis išgalėmis tenka siekti, kad laisvieji Vakarai įsisąmonintų, jog pastovi taika nėra įmanoma, kol sovietų valdovai laikys priespaudoje milijonus žmonių, trokštančių išsivadavimo iš rusų priespaudos. Maskvos imperija toli gražu nėra tokia galinga ir tokia nepažeidžiama, kaip ją stengiasi pavaizduoti Chruščiovas.

V. (LNA)

Septynios DIENOS

NUMATYTI 8 NAUJI DIRBTINIAI PALYDOVAI

Amerikiečiai skelbia, kad buvo pasirašyta sutartis už 33 mil. dolerių pagaminti 8 dirbtinius palydovus, skirtus tirti mėnuliui ir planetoms, įskaitant Venerą.

MUZIKINIAI NESUSIPRATIMAI

Kai Londono salėje lietuviams orkestras sugrojo lenkišką melodiją, reikalas nepasiekė ir spaudos. O kai Wembley stadione Londone britų karinis orkestras, pagerbdamas italų futbolininkus, sugrojo karališkąjį maršą, išėjo didokas nesusipratimas. Su judo net Italijos partijų vadai, o italų laikraštis „Momento Sera“ pasisakė, kad britai yra atsilikę ir nežino dar, jog italų karaliai yra tremtyje, o Italija — respublika dabar.

Orkestras teisinasi, kad jam buvo sakytas, jog ta melodija yra tikra, o italų futbolininkai nežinoję net, kad tai itališkas maršas iš viso.

NAUJOS BOMBOS IR RAKETOS

Pagal naująjį susitarimą D. Britanija iš Amerikos galės gauti naujo tipo atominių bombų.

Taip pat atgabenama raketų, kurių atominiai smaigaliai galės pasiekti Rusiją.

KO AMERIKIEČIAI NORI ŽENEVOJE?

Išvažiavimas į Ženevą dalyvauti užsienio reikalų ministerių konferencijoje, Amerikos valst. sekret. Herter pareiškė, kad ten bus stengiamasi garbingai pasiekti kokios nors pažangos, nors ir mažos, užtikrinti teisingą taiką.

Bendrajai Vakarų laikyseną jis aptarė šitaip: siekti išjudinti Vokietijos klausimą; tvirtai laikytis prieš sovietų spaudimą; išsiaiškinti sovietų siekimus ir tuo būdu pajęgti suprasti jų galvojimą; pasiekti kokio nors sutarimo, nors ir menko; pasiekti atos lūgio.

NAUJI SUMANYMAI DĖL ATOMINIŲ BANDYMŲ

Seniai jau besitarantieji Ženevoje susinteresuotieji kraštai dėl atominių bombų bandymų nieko dar nėra sutarę. Sovietai dabar pasisakė, kad jie pritartų minčiai leisti dirbtinius žemės palydovus, kurie savo instrumentais registruotų galimus tokių bombų bandymus.

PAVYZDINĖS ŠIRDIES OPERACIJOS MASKVOJE

Septyni britų gydytojai — širdies ligų specialistai nuvažiavo į Maskvą ir rodo rusams, kaip reikia operuoti, jei žmogus net turi „skylę“ širdyje. Viena tokia operacija jau atlikta: operuota mergaitė, kurios širdies veikimas buvo sustabdytas 25 minutėms (širdį atstojo brito išrastas aparatas).

Kaip „Izvestija“ rašo, dar būsiančios atliktos 5 tokios parodomosios operacijos.

NEHRU DĖL SANTYKIŲ SU KINJA

Indijos min. pirm. Nehru kreipėsi į savuosius, kviesdamas baigti Tibeto revoliucijos nuslopimo proga kilusį tarp Indijos ir Kinijos šaltįjį karą, kuris tik sunkinąs padėti ir neleidžiąs ieškoti būdų kuo nors padėti Tibetui.

RASTOS RAKETOS

Susirūpinę britai ieškojo savo transportinio lėktuvo, kuris buvo išsiųstas su raketo mis į Australiją. Buvo manyta, kad lėktuvas paklydęs pateko rusams.

Paaiškėjo, kad jis sudužo Turkijos kalnuose. Gautas Turkijos leidimas sunaikinti raketą.

GARSEJA PABALTIJOS BENDRAVIMO TRADICIJA

Ne tik Vakaruose, bet ir anoj pusėj geležinės uždangos „Pabaltijo sąjunga“ turi tam tikro populiarumo. Sporto, mokslo, net ūkio srityse dažnai rengiamos konferencijos ar rungtynės tik tarp šių trijų kraštų atskirai. Šių kraštų bendrumo neginčija nei Maskva.

Šie 1959 metai yra paskelbti Čekoslovakijos ir Pabaltijo (žinoma, „tarybinių respublikų“) draugystės metai. Kaip ten bebūtų, Prahos spaudoje šiuo metu daug rašo apie Estiją, Latviją ir ypač apie Lietuvą. Sporto žurnale neseniai pasirodė straipsnis apie pasižymėjusius lietuvius sportininkus, kituose laikraščiuose tokie straipsniai kaip „Gintaro pakrantė“ (keturiom spalvotom A. Zmuidzinavičiaus Lietuvos pajūrio peizažų reprodukcijom), „Vėtra kopose“, „Miestas prie Neries upės“ (apie Lietuvos sostinę) ir t.t. Straipsnių serijos vadina mos „Trys seserys“.

(LNA)

DAR KARTĄ DĖL ATSKIROS SUTARTIES

Chruščiovas dar kartą pareiškė, kad Tarybų Sąjunga pati viena pasirašys taikos sutartį su R. Vokietija, jei Vakarai nepriims.

PANASUS ATSTIKIMAS

Rangūne, Burmoje, laikraštinkai apmėtė Sovietų ambasadą pamidorais, o ambasados tarnautojai laikraštinkus apmėtė kėdėmis ir du sužaidė.

Reikalas prasidėjo kiek anksčiau, kai rusų karinis atstovas paėmė per daug miegamųjų tablečių, o atsidūręs ligoninėje bandė šokti pro langą ir nusizudyti. Iš ligoninės jis buvo nugabentas į aerodromą, įgrūstas į kiniečių lėktuvą ir išgabentas. Aerodrome tada susirinko apie 40 laikraštinkų, kurie norėjo pasikalbėti su pulkininku. Ten buvo daužomi foto aparatai ir patys laikraštinkai.

Ryšium su tais įvykiais Rangūno nepriklausomas laikraštis „The Nation“ rašo: „Ne tas faktas kelia rūpesčio rusams, kad pulkininkas Striguinas bandė nusizudyti. Kas iš tiesų kelia jū liguistą rūpestį, tai tas faktas, kad jis bandė susisiekti su Burmos karine žvalgyba“.

TIE, KURIE NORI 1937 M. IR 1914 M. SIENŲ

Daugiau kaip 1000 delegatų vokiškosios „Bund der Vertriebenen“ — tremtinių organizacijos buvo susirinkę į Kasselį, kuriamė kėlė reikalavimus grąžinti Vokietijai jos 1937 m. valdytąsias žemes.

Oficialiai tuos reikalavimus išskėlė Dr. Lodgmann tuo išreiškė ne tik vokiečių tremtinių, bet ir vyriausybės troškimą. Kitos tų tremtinių grupės reikalauja atstatyti Vokietijai 1914 m. sienomis (vadinasi, ir su Klaipėda).

ŠLUOS NUO ŽEMĖS PAVIRŠIAUS

Chruščiovas Maskvoje kalbėjosi su V. Vokietijos laikraščių redaktoriais ir pareiškė jiems, kad karo atveju Vakarų kraštai bus nušluoti nuo žemės paviršiaus, o pirmiausia tie, kurie leido savo kraštuose amerikiečiams įsirengti raketų bazines. Sovietai taip pat nukentės, bet Vakarai tuo diškai būsią nušluoti.

Jei būsiančios atitrauktos vakariečių armijos iš Šiaurės Atlanto kraštų, tai rusai atitrauksią savo divizijas ne tik iš R. Vokietijos, bet ir iš Lenkijos ir Vengrijos.

KOMPOZITORIUI S. VAINIONIUI 50 METŲ

Balandžio 2 d. kompozitorius ir pianistas Stasys Vainiūnas susilaukė 50 metų amžiaus. Balandžio 5 d. Vilniaus filharmonijos salėje sukaččiai paminėti buvo specialus koncertas, kuris perduotas radijo ir televizijos programose.

(LNA)

VĖL JAUNIMAS KAZACHSTANAN

Balandžio 20 dieną iš Kauno vėl išsiųsta grupė merginų nuolatiniam darbui Kazachstanan. Merginas siunčia komсомоlo komitetas, kaip sako, leidžia joms vykti, išrenka iš savanorių tarpo. Pranešant tą žinią pažymėta, kad tai nebe pirma jaunuolių grupė iš Kauno. Esą, kasmet išvyksta po grupę iš Liteko, Metal, Kauno Audinių ir kitų fabriku. Dabar (be šimt išvykusios grupės) Kazachstanan plėšinėse žemėse esą dirba apie 600 „pasituntinių“ iš Kauno miesto. Kiek tų „pasituntinių“ buvo paskutinėje grupėje, nepasakelba, tik paminėtine trys pavardės: Klimaitytė Rūta, Nedvedkaitė Aldona, Vasiļjeva Irena. Pirmoji iš Inkaro, kitos dvi iš Kauno Audinių fabriko.

(LNA)

LAISKAS IŠ ČIKAGOS

PARAPIJOJE PASIZVALGIUS

Senieji Čikagos lietuviai, susispietę vienoje ar kitoje miesto dalyje, tuo rūpinosi pasistatyti savo bažnyčią ir išsivystinti lietuvių kunigą. Ilgainiui prie bažnyčios išaugavo salė, mokykla, ir parapija tapdavo visokio organizacinio veikimo centru. Nemaža esama girdėję apie lietuviškų parapijų reikšmę svetur išsiblaškiusius lietuvių jungiant ir jų lietuviškumą palaikant tiek Čikagoje, tiek ir kitur Amerikoje ir viename pasaulyje. Juk ir Anglijoje lietuviai daug pamažiau išsibarstę ir lietuviškas gyvenimas pamažiau nyko tokiose vietose, kaip Londonas ar Glasgova, kur buvo suskubta įkurti savas parapijas. Ten ir šiandien dar senųjų emigrantų veiklama, kalbama ir galvojama lietuviškai. Tuo tarpu didelis skaičius įsikūręs Manchestery, irgi dideliame mieste, be savo bažnyčios, be savo centro kažkaip sutirpo ir nepalikto didesnio pėdsako. Čikagos parapijos irgi suvaldino didelį vaidmenį ir atliko svarbių darbų.

Šiandieną ir papasakosiu įspūdžius iš savo parapijos. Gal nevertėtų minėti parapijos vardo: skaitytojams jis nieko nesakys, o kuris nors netikslumas ar nuomonės nukrypimas nieko neužgąs ir nepapiktins, jei nebus sakoma, kuri yra ta mano parapija. Ji apima nemažą geografinį Čikagos plotą. Apie 80 kvartalų priklauso jos dispozicijai. Tikinčiųjų skaičius nemažas. Kunigų yra keturi, trys lietuviškoms parapijoms ir vienas angliškai. Reikia manyti, kad bažnyčia buvo statyta vien lietuvių aukomis ir pastangomis. Ir šiandien dauguma tikinčiųjų yra lietuviai ar lietuviškos kilmės amerikoniai. Tačiau, prisipažinsiu lietuviškumo čia daugiau tikėjaisi rasti. Ir truputį nusivyliau. Sekmadienais mūsų bažnyčioje, kurios kiekviena plyta, kiekvienas lango stiklas, kiekviena suolų lenta yra pirktas už emigrantų lietuvių dolerius, yra laikomos 8-nios šv. Mišios. Vien tik 10-tos valandos pamokslas ir Evangelija skaitoma lietuviškai. Tuo būdu prisitaikoma prie realybės. Daugelis lietuviškas pavardes turinčių tikinčiųjų jau nebemoka lietuviškai. Kiekvieną sekmadienį bažnyčioje išdalyjamas vieno lapo biuletenis — „Parapijos žinios“. Vienoje pusėje — angliškai, kitoje — lietuviškai. Vėlyvą naktį Priskelimo Mišiose ir evangelija ir pamokslas pakartotas buvo abiem tom kalbom. Ir kaip pasigėdavo tradicinio „Linkmas diena mums nušvito“! Tik pačioje pabaigoje senųjų moterėlių choras sugiedodavo lietuvišką negirdėtą dar giesmę... Senas paprotys išlaikytas: iš bažnyčios išėjo ramios gatvės šilagatviuose žmonės, kaip ir visur lietuviškai, sustoję grupelėmis pasišnekučiuoja ir lyg nenoromis skuba kas į savo automobilį. Sutinki po dvi, po tris senutes, kurios eina šnekučiuodamos namo, kas žemaitiškai, kas dzūkaiškai tarpe, ir tokiomis pat šviesiomis skarelėmis žilas galvas apsidangęsios ir tokios, rodos, artimos ir lietuviškos. Parapijai priklauso ne vien tik lietuviai ar lietuvių kilmės, bet ir kitų tautų tikinčių katalikai. Parapija, palyginti su mūsų parapijomis Anglijoje, yra turtinga. Praėjusiais metais pajamų iš įvairių rinklavių turėta daugiau kaip 140.000 dolerių. Dage lis pamokslų skiriama paraginai parapijiečiams gausiai aukoti vienam ar kitam geram tikslui. Naujas įprotis, kurio niekur neteko sutikti, yra nustatyti asmeninės duoklės minimumą. Štai, sako kunigėlis: „Kalėdinei rinklaviui nuo kiekvienos šeimos reikėtų duoti po 10 dolerių. O kas savaite reikėtų mesti lėkštėn po 2 dolerius nuo dirbančio. Katalikų Labdaros organizacija turėtų nemėsti ne mažiau 5 dolerių. Tuo būdu ir kyla paskalos, kad mūsų parapijos linkusios ir materialinį turta ir pinigą. Kalėdoms praėjusiais metais buvo surinkta daugiau kaip 9.000 dolerių, o Vėlykos 8000 dol. Reikia atsiminti, kad valandinis darbininko uždėtis vidutiniškai yra 2 dol. Ir ne gali žmogus neprisisiminti Anglijos, kur lietuvių kunigai ne naujais limuziniais, bet traukiniais, motociklais ir (žinau, buvo) dviračiais skuba mylių mylias aplankyti saujėlės lietuvių, kad jų dvasios reikalai būtų lietuviškai sutvarkyti ir kartu būtų pasimelsta ir pagiedotos mūsų giesmės. Žinau ir rinklavas, kad nuo asmens savaitę reikėdavo mesti po 3 penus „lietuviui kuniui išlaikyti“. Atsimenu, kad mano senoji

(E) Nauji dokumentai apie Vaizgantą, Maironį? Valstybiniai Kauno miesto archyve, kaip praneša Vilniaus radijas (bal. 4 d.), saugomi neseniai surasti nauji dokumentai apie Tumą-Vaizgantą, Maironį ir kitus rašytojus.

(E) „Sukurti geriausią dainą apie darbą“. Profesinių sąjungų taryba, Kultūros ministerija, Rašytojų sąjunga ir Kompozitorių sąjunga paskelbė konkursą „sukurti geriausią dainą apie darbą ir darbininkų klasę“. Lietuvoje atrinktos dainos bus vėliau pateiktos visą sąjunginiam konkursui.

Rhein-Neckar-Zeitung Nr. 89, skyriuje „Netikėtina“ — bet tiesa“, praneša, kad Kuršių pajūryje vienais žvejais lietuvis rado ne mažiau kaip 1350 gramų sveriantį švedų pinigą, kurio vertė lygi anuolaikiniam taleriui. Pinigas buvo perduotas muziejui Klaipėdoje.

angliškoje parapijoje Bažnytinio Komiteto pirmininkas kartais daugiau išleisdavo au tobusus, rinkdamas tą elgetišką duoklę, negu, kad surinkdavo.

Aišku, kad Čikagos vyskupijai tiesiogiai priklausančios lietuviškos parapijos turi nemažą išpareigojimą ir duoklių. Padedami išlaikyti katalikiški universitetai ir mokyklos. Prieglaudos ir kiti labdarybės darbai reikalauja pinigų. Norima statyti naują bažnyčią, vienuolynas, mokykla. Nežiūrint tai, į visus tuos išpareigojimus ir nemažas išlaidas, praėjusių metų pajamos mano parapijoje prašoko išlaidas daugiau kaip 29.000 dolerių.

Bažnyčioje suolai sekmadieniais pilni. Tai vienintelė vieta, kur gali pamatyti čika gietį daugiau formalią pasidėjusį. Pasitaiko ir čia pamatyti vienmarškinį vyrą, tačiau daugumas išspūstę, o moterys įvairių spalvų ir formų skrybėlėmis. Amžius ne tik įvairus, bet galima sakyti, kad jau no amžiaus vyrų ir moterų yra ne mažiau, kaip senųjų. Daugumas kas sekmadienį eina komunijos. Jauti, kad religinis gyvenimas, bent katalikų tarpe, yra labai gyvas ir judrus. Parapijos salėje beveik kasdien renkasi viena ar kita organizacija ar klubas. Ir šios aplinkinės PL Bendruomenės skyrus čia praveda savo susirinkimus. Kiekvieną penktadienį čia susirenka parapijiečiai vakare „Bingo“ palošti ar pasišnekučiuoti. Apie čia pat esančią mokyklą — anglų kalba — visada sukinėjasi būriai kažin kurios jau kartos lietuvių. Kyla mintis: kažin, ar daug kas pagalvoja, kad visas tas centras, visas tas judrus ir aktyvus, bet jau nebelietuviškas veikimas, vien dėlto vyksta, kad prieš daug metų čia apsigyveno nuo caro karinės tarnybos, nuo priespaudos pabėgę Lietuvos kaimo Jonai, Petrai ir Antanai, kurie čia atsivėję ne tik norą geriau ir laisviau gyventi, ne tik ramenis, kurių laukė Čikagos skerdyklos, fabrikai ir dirbtuvės, bet atsivėję ir tradicinį lietuvių kaimiečio prisirišimą prie savo Bažnyčios, prie savo kunigo ir savo papročių.

Algirdas Pužauskas

„Literatūros Lankų“ žurnalo bendradarbiai rašytojai Julius Kaupas ir Kostas Ostrauskas savo metu išsiuntinėjo kitiems tremtyje gyvenantiems rašytojams anketa, kurioje tarp kitų buvo klausimas: Kuri knyga mūsų literatūroje yra ypač nepakan kamai įvertinta ar nesulaukusi jai priklausančio dėmesio?

Atsakymai gana įvairūs. Jie dabar išspausdinti „Literatūros Lankų“ Nr. 8. Manydami, kad literatūra mums čia svetur yra išlikusi kaip viena didžiausių vertybių, kurios galėtų ir turėtų mus ir gyvus palaikyti ir dar vis stiprinti mūmę visa, kas lietuviška, perspausdiname būdingesnius atsakymus.

Poetas Henrikas Nagys į tą klausimą šitaip atsakė:

— Pirmiausia, Kristijono Donelaičio ME TAI. Nepriklausomos Lietuvos gimnazijose ši knyga būdavo literatūros mokytojų pristatoma kaip archaiškas kuriozas ir, geriausiu atveju, kaip linksmy nutikimų vartinė, apjuosta neįprastos gamtos aprašymais. Paskaitius keliolika įžanginių metų laikų eilučių ir šyptelėjus apie dorųjų ir nedorųjų būrų išdaišas, poema būdavo užverčiama visiems laikams. Tikslai universitete literatūrą studijuojantys turėdavo pro gres vėl susitikti Toliminkiemio klebona, susipažinti su jo parapijos žmonių likimu, miršančia lietuviškąja Prūsija, panagrinėti jo hegzametą, poetines puošmes ir ne pakartotiną žodį. Bet ir tokio pripažinimo Donelaičiui per mažą. Kristijono Donelaičio vieta mūsų literatūroje yra tokia reikšminga, kad jos kokie superlatyvai nepajėgtų ganėtinai nusakyti. Mūsų senosios raštijos tyruose, toje vargana balana nušviesto naktį, Donelaičio žodis spindi kaip pirmoji kelrodinė žvaigždė ir jo pavidalas stūkso milžinišku medžiu, metančiu šešėlį iki Maironio, Putino ir paskutiniškas lietuvišką žodį rašančios kartos. Donelaitis buvo kūrėjas, pradininkas ir meistras mūsų literatūrinės kalbos, pirmas — po anoniminių liaudies dainininkų — kasdieniam lietuvių žemdirbio žodžiui atvėręs duris į olimpiečių ir parnasininkų salę. Jis buvo pirmasis, savo žemės pilką milinę dėvįs, tarpe vagantų, trubadūrų ir purpuriniais apdarais išrinktųjų. Donelaitis yra mūsų tikrosios literatūros pradžia ir tokia, kad ją didžiutęsi kiekviena tauta. Niekad prieš jį ir niekad po jo lietuviškos žodis nebuvo toks pavaršarinės žemės gajumo ir aistros ir pilnatvės, dinamikos ir jėgos kupinas. Tarp prasiimuš šaltinių vandenys pro šimtmetės sausros nukamuotą ir basų vargdienių kojų suplukta, kieta lygumų molį. Tokio K. Donelaičio, pirmojo ir didžiausio mūsų poeto, mes pasigedome mokyklų suoluose ir lietuvių literatūros istorijose, nes tokį jį radome ir randame kaskart atsivertę METU puslapius.

Nepakankamai įvertinta, mūsų manymu, ir Putino poezija, pradėjusi naują mūsų poezijos epochą. Palikdami nuošalėje jo šandie rašomus posmus (vergija teturi vie na kriterijų poetams ir nepoetams: savo gyvasties išsaugojimą, ir ne mums šiuo me

Savo metu sukėlę nemažą audrą mūsų literatūriname pasaulyje, „Literatūros Lankai“ palaipsniui pasuko jau į šaltesnį toną, į gilesnį keliuamųjų temų nagrinėjimą, jei norite, labiau į akademišką šitą jo tono prasmę. Šis retai pasirodęs žurnalas iki pat šiol liko dar tolimas tikrajam akademiškumui gyvenamojo meto medžiagos pasirinkimu, pralengęs tuo kai kur net pats save. Pasirodžius to žurnalo pirmiesiems numeriams, kai kas jo užsimojimus buvo išsilaikiškęs, kaip bandymą pasišalinti iš bė gamojo gyvenimo, atsistoti atokiau nuo opiojų klausimų ir estetiškai gėrėtis pačiu žodžiu. Kad klydo ir tie, kurie aiškino šitaip „Literatūros Lankų“ užsimojimus, ir patys lankininkai, leidę apie save susidaryti karštų estetų mitui, ir vėl patvirtina dabar pasirodęs naujas to žurnalo numeris „labai pasivėlinęs dėl jo techniškojo redaktoriaus J. Kėkšto sunkios ligos.

Tokią mintį šio (Nr. 8) numerio „Lit. Lankai“ pakia pirmiausia tokie aktualūs kritikos skyriaus straipsniai, kaip „Poezija iš okupuotos Lietuvos“, kuriame aptariami patys garsiausi dabartinės Lietuvos poezijos pasaulio vardai ir darbai (E. Mieželaitis su „Mano lakštingala“ ir Just. Marcinkevičius su „Dvidešimtu pavasarium“), ir „Herkaus Manto nesekmės ir kitos bėdos“, kuris skirtas iškelti tarybinės lietuviškos dramaturgijos vėliniams. O tos abi temos, būdamas aktualybė, kartu, žinoma, yra labai pravartus ir retas bandymas ne senų įpratimų kioti bolševikus, bet faktais parodyti, kaip tarybiname gyvenime reikalavimai pasmauga ar pamina talentus, o talentų vietą užima klusnūs „ta tybiniai patriotai“ eiliuotojai.

Tiesa, šiandien nebe vien tik „Literatūros Lankai“ pradeda skirti reikalingą ir būtiną dėmesį dabartiniam lietuvių gyvenimo reiškiniams. „Literatūros Lankai“ tik šitokiu domėjimuisi prasklaido kitų ir iš da lėnų jų pačių apie save susidarytą mitą dūmelį, tarytum jie būtų kažkokie internacionalistai, kuriems lyg ir svetima, kuo gyva tauta.

tu tai teisti), norėtume pastebėti, kad Putinas nebuvo vien tik mūsų simbolistinės ir egocentrinės poezijos atstovas, bet, daug labiau, pirmasis vakarietiškos orientacijos poetas, sutekęs anam prigimtinės jėgos ir platumos Donelaičio žodžiui gėlmės dimensiją. Su Putinu mūsų poezijon, šalia emocijos, atelna ir filosofinė mintis, šalia gamtinio, erotinio ir patriotinio motyvo taip pat ir žmogiškosios buities problemos. Dabar, skaitydami KELIUS IR KRYŽKELIUS, aiškiai matomė, kokį radikalių posūkį iš visuo meninės ir buitinės ir giliai individualia dvasinę plotmę reprezentuoja Putino poemos ir eilės. Ir grynai informinio prasme Putino poezija toli palieka maironinę ir pomaironinę kartą. Prisimenant, kad Putinas buvo mūsų modernaus romano pionierius (Altoriai šešėly), šio rašytojo reikšmė tikrai lygintina su Donelaičio vienkartiniu debiutu mūsų rašto istorijoje.

Kitas taip pat jaunosios kartos rašytojas — Julius Kaupas — labiausiai neįvertintu irgi laiko Donelaitį. Jis rašo:

— Gal būt, sunku įtikėti, bet labiausiai neįvertinta knyga mūsų literatūroje yra K. Donelaičio „Metai“. Mes, tiesa, ją minime literatūros vadovėliuose, tačiau paprastai per daug neišsiskiriame iš kitų ankstyvosios mūsų literatūros kūrinių. „Metai“ tuo tarpu yra epochinis kūrinys, stovįs kitų nepasiektų literatūrinę aukštumų. Artimiausios konkurentas, Baranaukos „Anykščių šilelis“, yra lyriškas ir nostalgiskas veikalas, kuris tačiau, nežiūrint savo šilumos, lieka tik gražus peizažo aprašymas. Nepri lygia Donelaičiui nei Vienažindis, nei Strazdelis, nei kiti senosios literatūros atstovai. „Metai“ yra poetinis 18 a. gyvenimo dokumentas, psichologinė būro studija ir lietuvių literatūroje turi panašią reikšmę kaip graikų literatūroje Homero „Odiseja“. Donelaitis ne tik kad sutampa su pilkaja sermėga prisidengusių būrų, bet ir su nuostabių tikrumu mums perduoda jo pasauliui žiūrą ir primityvų jo galvavimo būdą. Kas yra geriau už Donelaitį pabrėžęs žmonių lygybę, nekreipdamas dėmesio į jų turtingumą ar socialinę padėtį? Nežiūrint įvairių pamokymų, Donelaičio žodis yra tikras ir išgyventas. Hegzametinė forma ir archaisškos poetinės priemonės labai tinka šiam senoviniam veikalui ir duoda autentišką istorinį koloritą.

Savo kalbos valdingumu „Metai“ yra unikumas mūsų literatūroje. Veikale yra, tiesa, barbarizmas, bet kartu daug vietinių liaudiškumų bei negirdėtų išsireiškimų. Jo žodis yra ryškus ir turtingas. Jo vaizdas yra koncentruotas. Keliom eilutėm jis sugėba išreikšti purvino rudens niūrumą ar lakštingalos giesmės galybę. „Metai“ yra pilni savotiško humoro, kylančio iš ryškių kontrastų, pernelyg užcentuotų smulkmenų, ne visai tinkamų momentu atskleistų esminių tiesų ir pridenotos pašaipos, kaip tamsa užklusime valdžios atstovui, kam jis rėklia „taip išsižiojęs“. Nors „Metai“ yra epinis šedevras, jame gausu lyriškų įtarų, spalvingų gamtos aprašymų, stebėtinios dinamikos bei stačiai mikroskopiško pasta-

LITERATŪROS LANKAI

Antra vertus, mūsų suminėtosios temos rodo, kad „Literatūros Lankai“ tebestovi literatūros aukštumų sargyboje. Šital literatūrinų aukštumų ištikimybė įrodyti žurnalo kritikos skyrius turi ir kitos rimtos medžiagos, jau apie šia pusę išėjusias knygas. Šiame numeryje visu rimtumu ir kritiškai tikinamumu aptartos dar šios knygos: K. Grigaitytės „Širdis pergamente“, K. Barėno „Karališka diena“, J. Savickio „Žemė dega“.

Šis žurnalo numeris išsiskiria iš ankstyvesniųjų vienu ypatingu ir gana retu dalyku literatūriname mūsų gyvenime: literatūrinė anketa. Mūsų atminimu, nepriklausomoje Lietuvoje, rodos, jau daugiau kaip prieš 20 metų labai įdomios literatūrinės anketos atsakymus ilgai spausdinosi „Kultūros“ žurnalas. Tiesa, palyginus abi tas anketas, reikia pasakyti, kad ana buvo žymiai intymesnė. Šitoji dabar J. Kaupo ir K. Ostrausko paruoštoji yra žymiai rimtesnė ir verčia kalbėti ne apie save, bet apie svarbius literatūrinio gyvenimo dalykus. Rašytojai čia turėjo atsakyti į tris klausimus: kokia mūsų literatūros knyga yra labiausiai neįvertinta ar užmiršta, koki vaidmenį literatūros veikale turėtų vaidinti moralinis, tautinis ir socialinis motyvas, kokie neigiami reiškiniai pastebimi dabartiname mūsų literatūros gyvenime.

Į anketai atsakė ne visi klausieji, bet vis dėlto visą jų pasisakymų pluoštą dabar pateikia „Literatūros Lankai“ (Barėno, Bradūno, Girniaus, Greimo, Kaupo, Kazoko, Keblio, Kėkšto, Kralikausko, Landsbergio, Maciūno, Mackaus, Mariūno, Nagio, Nykos, Niliūno, Pajaujytės-Staknienės, Ostrausko, Pilkos, Rallos, Rūtos, Spalio, Skėmos, Šlaito, Trumpos ir Vykinto).

Šiame numeryje spausdinama dar CZ. Milosz (Micevičius ir istorijos paradoksalai), A.J. Greimo (Sąmonė ir sąžinė — Jurgo Baltrušaičio fantastiškąjį Viduramžių) ir J. Žemkalnio (Bertold Brechto ir Paul Claudelio epinė drama). Eilėraščiai: Alf. Nykos-Niliūno ir L. Andreikaus; eilėraščių vertimai: Mc Leish, Yeats, Celan, George; proza: K. Barėno. K. Abr.

bumo. Tam tikra prasme „Metus“ laikyčiau pasaulinio-masto kūriniu. „Metai“ ne išėjo į pasaulinę literatūrą dalinai dėl kny gų persunkiančių subtilumų, kurie yra sun kiai teišverčiami į kitas kalbas, dalinai dėl intrygos stokos ir dalinai dėl paprasto fak to, kad lietuviai yra maža tauta.

Pamaldos

LIETUVIŲ SODYBA, Headley Park, — Sekminių šventėje — gegužės 17 d. 12 val.

(E) Kaune apmokomi savanoriai parašutinininkai. Apmokymą organizuoja ir jam vadovauja, laisvanoriškos draugijos armija, aviacijai ir laivynui remti“ instruktoriai.

„Išėivių Draugo“ sukaktis

1897 m. Skotijoje jau buvo apsigyvenę apie 3000 lietuvių. Apie 1914 m. lietuvių buvo skaičiuojama daugiau kaip 8000. Dau guma jų — tai lygiųjų Suvalkijos laukų sū nūs ir dukros. Tuo laiku lietuviai daugiausia dirbo anglių kasyklose, kiek mažiau ge ležies ir plieno fabrikuose ir vienas kitas pradėjo verstis amatais, prekyba.

1889 m. Skotijos lietuvių pradėjo lankyti kilęs iš Vokietijos ir tuo laiku Anglijoje gyvenęs jėzuistas kun. Landsberg. Tai buvo pirmas kunigas, su kuriuo mūsų tautiečiai, nors ir sunkiai, galėjo susikalbėti savo gimtąja kalba.

1898 m. buvo įkurta parapijinė šv. Kazi miero Draugija, kuri parsikvietė iš Lietu vos kun. Varnagiri. Tai bene pirmasis kuni gas lietuvis, kuris nuolat apsigyveno Sko tijoje.

Prieš pasirodant „Išėivių Draugui“, Ang lijoje buvo žinomi šie laikraščiai: Vaidelė tės, Laikas, Rankpelnis, Rimbas, Pipiras. Vieni jų darėjo, o kiti jau buvo sustoję. Be to, dar iki šiol galutinai neišaiškintas Darbininkų Balso apie 1901 m. ar vėliau spausdinimas Londone.

„Išėivių Draugo“ leidimo reikalui pirmieji pasitarimai įvyko 1913 m. Tų metų pradžioje buvo parsikviestas iš Vilniaus kun. F. Kemėšis, kuris buvo numatytas laikraščio redaktorium. Besiruošiant leisti laikraštį, gauta žinia, kad Amerikoje mirė „Drau go“ redaktorius kun. Kaupas, ir kun. F. Ke mėšis 1913 m. pabaigoje išvyko redaguoti „Draugo“. Bet laikraščio leidimo mintis jau buvo pribrendusi. Paruošus leidimo projektą, pirmasis „Išėivių Draugo“ nume ris pasirodė 1914 m. sausio 1 d. Skotijoje. Kurį laikąėjo 2-3 kartus per mėnesį, o vė liau, nuo tų metų rugpjūčio 6 d., virto sa vaičiausiu. Pradžioje laikraštis buvo spaus dinamas J. Walker spaustuveje, Bellshill. Už poros metų buvo įkurta šv. Juozapo Darbininkų Sąjunga, kuri išigijo spaustu vę ir perėmė savo žinion laikraščio leidi mą. Vidutinis laikraščio tiražas apie 1200 egz. Beveik visi egzemplioriai būdavo išpla

Šv. Dvasios atsiuntimas

Sekminės Bažnyčia iškilmingai mini ir švenčia Šventosios Dvasios Atsiuntimą apaštalams regimu būdu. Po Kristaus Priskelimo jau buvo praėję penkisdešimt dienų ir po jo įžengimo į Danų — dešimt dienų. Švenč. Marija, apaštalai su šv. Petru ir mokiniais buvo susirinkę Jeruzalėje ir sutartinai melsdamiesi laukė Išganytojo pažadėtosios šv. Dvasios atsiuntimo. Sekminių rytmetį „ūmai pasigirdo iš dangaus ūžimas, lyg kad kilstaido smarkaus vėjo, ir pripildė visus namus, kuriuose jie sėdėjo. Jiems pasirodė pasidaliję tarsi ugnies liežuviai ir ant kiekvieno iš jų nusileido po vieną. Visi jie pasidarė pilni šventosios Dvasios ir ėmė kalbėti visokiomis kalbomis“. Šv. Dvasia — Gyvybės teikėja, apsi reiškę skaisčia ugnies šviesa ir energija. Dar vis baikščius apaštalus Ji pripildė savo gausiomis malonėmis, apšvietė jų protus, pripildė drąsa, neišsenkama energija, pasiaukojimu.

Šv. Dvasiai nužengus, apaštalų baimė pranyko. Žvejai, be akademinio išsilavinimo, be autoriteto, kuriems Išganytojas neretai prikišdavo: „O, neišmanėliai ir neran gios širdies tikėti“, šv. Dvasiai ant jų nu žengus jie buvo perkeisti, jų karšti žodžiai smarkiai veikė klausytojus. Pirmąją skel bimo dieną 5000 žmonių prisidėjo prie apaštalų, iš karto pasidarė rimta, didelė krikščionių bendruomenė. Kaip Adomo kū nas, kada ji Dievas sukūrė, kad ji įkvėpė gyvybės dvasią, jis paliko — pirmasis žmo gus pasaulyje! Taip ir Bažnyčia, gavusi šv. Dvasią. Jeruzalės vartai atsidaro, ir pro juos išeina apaštalai — Bažnyčios Daktarai skelbti Kristaus mokslo visam pasaui.

Ėjo amžiai, keitėsi laikai, o šv. Dvasia — Bažnyčios siela veikė ir tebeveikia tarp Kristaus mokinių, primindama kiekvienam laikui tinkamiausias tiesas, sukeldama mokslo židinius, dorybes ir pasiaukojimo įstaigas. Bažnyčia apima visas tautas, ir ji pasirodo visur VIENA ir ta pati, katalikiška — VISUOTINĖ. Ji keičia sugedusius pa pročius, išblaško prietarus, kelia žmones į tobulumą, ir Bažnyčia pasauliui apsi reiškia, kad ji yra ŠVENTA. Apaštalus seka nauji apaštalai, kankinys — nauji kanki niai, Petras ir toliau gyvena per savo ipe dinius, ir Bažnyčia pasauliui apsi reiškia APAŠTALIŠKA. Koks pasikeitimas! Baž nyčia savo tikinčiais išsiskleidusi vi same pasaulyje, kalba visomis kalbomis, vadovaujama nesuskaičiuojamų Gan ytojų — Vyskupų, stiprinama daugelio vienuo lyių — doros, šventumo ir mokslo tvirtovių, išpuošta liturginėm apeigom, ir, nežiūrin t, ji yra VIENA, vienas vyriausias Autori tetas, vienas ir tas pats. Tikėjimas visur, tie patys Sakramentai. Tai Bažnyčios siela, kuri teikia gyvybę, šv. Dvasia: Laimi ngas, kurs priklauso didingajai ir šventai Kristaus įsteigta Bažnyčiai ir gyvenime vykdo jos neklaidingąjį mokslą.

Kun. P. D.

tinami Anglijoje tarp 11.000 mūsų tautiečių.

Pirmasis laikraščio leidėjas ir redaktori us buvo kun. J. Norbutas, kuris Skotijon atvyko iš Žemaičių Vyskupijos 1912 m. pradžioje. Tai iš eilės buvo bene 8 kuniga is, tų, kurie ilgesimant laikui atvykdavo ap tarnauti Skotijos lietuvių dvasinių reikalų. Pradžia buvo sunki: stigo bendradarbių, neturėta pinigų nei spaustuvių, be to, ir pats redaktorius buvo be praktikos spau dos darbe. Anglijos lietuviai „Išėivių Drauga“ sutiko džiaugsmingai, ir leidėjas, skaitytojų padrasintas, nugalėjo visas kliū tis ir pamažu laikraštį įvedė į tvirtas vė zes. Laikraščio turinys buvo gana įvairus: vietos kronika, pasaulio naujienos, žinios iš frontų, skatinama blaivybė, patriotiz mas, visuomeninė ir kultūrinė veikla ir kt. Taigi laikraštis stengėsi vesti lietuvių išėivi kultūrinės ir ekonominės pažangos keliu.

1915 m. pradžioje „Išėivių Draugo“ leidė jai pradėjo leisti mėnesinį juokų laikraštį, vardu „Ežys“. Šio leidinio buvo spausdi nama apie 800 egz., ir viso išleista 21 nume ris. Sustoję ejęs 1917 m. Be to, dar nema žai išleista įvairių pasiskaitymų knygų, seninių kalendorių ir kt.

Laikraštis yra katalikiškos pakraipos ir daugiausia aptarnauja Skotijos lietuvius. Kiekviename numeryje spausdinama plati kronika, kurioje aiškiai atsispindi Skoti jos lietuvių veikla. Be to, dar spausdinama žinių iš Londono ir kitų lietuviškų koloni jų. „Išėivių Drauga“ labiausiai yra pamilę senieji Anglijos lietuviai. Bet metai po me tų jų skaičius smarkiai mažėja, ir ryšium su tuo mažėja ir laikraščio prenumeratorių skaičius.

Laikraščio redaktoriais daugiausia yra buvę Skotijoje gyvenę lietuviai kunigai. Iš pasauliečių man yra žinomi Leonas Vitkauskas - Arėjas ir P. Bancevičius. Dabar jau ilgas laikas kaip laikraštį redaguoja kun. J. Gutasukas. V. Vytenietis

LONDONO LIETUVIAI

Sunki, bet ryžtinga pradžia

Jau maždaug šimtas metų, kai Londone pasirodė pirmieji lietuviai. Pradžioje imta telktis Londono priemiestyje Silvertowne, kur buvo lengviau gauti darbo cukraus fa brikuose. Anglų kalbos, o taip pat ir amatų nemokėdami, būdami dar neorganizuoti, pirmieji ateiviai turėjo tikro vargo dienas. Tais laikais pinigai buvo brangūs. Už darbo dieną gaudavo šilingą, iš kurio reikėjo apmokėti butą, valgio nusipirkti, apsirengti. Apie senųjų išeivių Londono kolonijos įkūrimą, tolimesnį veikimą ir kolonijos klestėjimą daug ir gana smulkių žinių duoda kun. Dr. K. Matulaičio, MIC, knygos „Londono lietuviai — jų kovos už savo bažnyčią ir jų visuomeniniai darbai“ (išleista Marijampolėje, 1939 m., psl. 210) ir „Londono lietuviai bažnyčios Aukštinis Jubilėjus 1902-1952“ (išleista Londone 1952 m., psl. 62).

Westminsterio arkivyskupijos kurija savo rašte 1900 m. mini Londone esant net 9.000 lietuvių. Tačiau mūsų išeivių daugumą Londone ilgai nepasikildavo. Kiek užsidirbę keliaudavo toliau į Ameriką. Likusieji Londone daugiausia buvo jaunimas iš Lietuvos kaimų. Jie greitai pajuto dvasinį alkį: nebuvo lietuviškos bažnyčios, negirdė jo lietuviškų pamokslų, nebuvo lietuviu kuno. Dalis dėjos su lenkais, nes tie greičiau susilaukė savų kunigų. Veiklesnė kolonijos vyrai jau 1894 m. dėl lietuviškų pamaldų savo prašymais pasiekė Westminsterio kardinolą. Jis pritarė Lietuvių Misijos įsteigimui, bet nebuvo lietuviu kuno. Vak. Europoje studijas gilino kun. T. Banaitis ir 1896 m. atostogų metu atvyko, pagelbėti savo tautiečiams. Rugpjūčio 6 d. Londone pasako pirmąjį pamokslą lietuviš kal, įkuria vyrų draugiją „Vienybės Lietuvių Rymo Katalikų Susėlijamoji Draugys tē po užtarymu šv. P. Marijos ir šv. Kazimiero“. Savo esmėje ši draugija tebeveikia ir šiandien, nors pakeitė pavadinimą, kaip „Parapijos draugija lietuvių šv. Kazimiero bažnyčios išlaikymui“. Jos nariai tampa automatiškai visi parapijiečiai, prisideda prie bažnyčios išlaikymo.

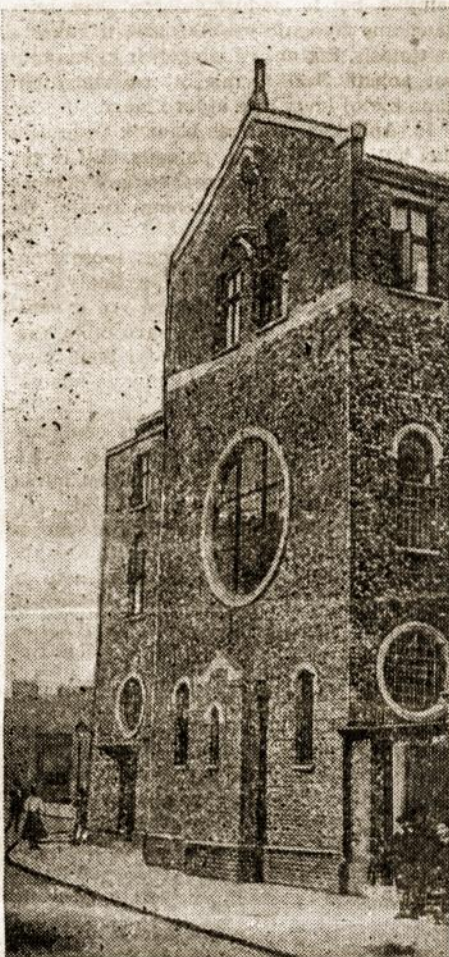
Svečiui išvažiavus, kolonija vėl lieka be kunigo. Į Lietuvą ir Ameriką siunčiami kvietimai. 1900 m. iš Ventpils atsiliepi kun. B. Šlamas ir gruodžio mėn. pradžioje atvyksta į Londoną, bet nepasiekęs iš savo vyskupo leidimo raštu išvykti, ir dėl to kyla painiava: kardinolas jo nepripa. Londonečiai nesnaudžia. Kalėdų išvakarėse išsiunčiama telegrama pačiam Popiežiui Leonui XIII. Leidimas tuojau gaunamas. Bet dar buvo tik vargų pradžia. Užsimota pasistatyti sava lietuviška bažnyčia.

Pirmoji nuosava bažnyčia įsigyta 1902 m. Christian ir Cable gatvių kampe. E. I., kuri kolonijai kainavo netoli tūkstančio svarų, bet tačiau ji „buvo pačioje neturtinčiausioje ir nešvariausioje Londono vietoje“. Bet pradžioje vargšai išeiviai geresnėje vietoje neįstengė įsigyti. 1905 m. iš Lietuvos atvyksta kun. Kazimieras Jurgis Matulaitis, kuris Londono lietuvių klebonu išbuvo ilgą laiką — 27 m., kol 1932 m. paraližuotas grįžo į Lietuvą ir ten mirė antrojo bolševikmečio metu.

1906 m. lietuvių bažnyčią aplanko Westminsterio kardinolas ir pataria geresnėje vietoje įsigyti bažnyčią. Bet tai jau buvo ir naujojo klebono kun. Matulaičio didysis rūpestis. Turint savą religinį centrą — bažnyčią, aprimo kolonijoje pasireiškė ir įkyrė vaidai. Veikusios kelios lygiagrečios savišalpos draugijos susijungia į vieną „Susivienijimą Lietuvių Rymo Katalikų“. Pats klebonas įsteigia parapijos knygyną, padovanodamas 133 knygas. Per 3 metus 99 knygų „sudilo“. Knygų sąrašas klebonas padarė pastabą: „Daugelis knygų žuvo tarp skaitytojų, kas nurodo, kad da mūšikiai nedaug išsidirbė ir sąžinę turi da gana buką. Godoti bendrąją savastį nenuvokia“. Tais metais įsteigiamas Kalėdinis klubas ir suaugusiems mokykla. Parapija pradeda kilti. Beveik kas mėnesį šaukiami visuotiniai parapijos susirinkimai, ruošiami vakarėliai, bazarai, vasarą rengiamos procesijos. Dvasios vadovo išeiviai lavinami, šviečiami, pratunami į sutartiną visuomeninį darbą, taikinami susivaidiję. Klebonas tampa parapijos Tėvu.

Naujasis centras

Naujoji ir dabartinė Londono Lietuvių šv. Kazimiero bažnyčia, kuri kolonijai su nuosava žeme ir statyba kainavo 4108 svarų, pašventinta 1910 m. kovo 10 d. Ją iškilmingai pašventino Westminsterio kard.

Londono Lietuvių bažnyčia

Rašo kun. P. Dankys

arkiv. Bourne ir paliko 20 svarų auką. Už jį didesnės aukos iki tol niekas nebuvo paaukojęs. Tai rodo kardinolo prielankumą lietuviams. Žmonės iš karto pamilo naująją bažnyčią ir jos nepaprastai gražų išmedžio išskaptuotą altorių. Čia ypač tenka paminti visų mūsų išeivių norą turėti lietuvišką bažnyčią. Jos statybą, ir skolos išmokėjimu visi rūpinosi ir tuo gyveno. Ją nuolat puošė: kas kokią statulą įtaisydamas, kas Kryžiaus kelių paveikslus, kas kilimą prie altoriaus, kas suolus, kas liturginius drabužius ir t. t. Klekviens apsilankęs sek madienį ir pamaldas pelyntai jautėsi, kad tai sava „mano“ bažnyčia! Neveltui tad ir šiandien, kurie dar gyvi išlikę senieji išeiviai, parodo didelį prisirišimą prie Lietuvių bažnyčios, net ir lengviau sirgdami ir senatvės naštos slėgiu, jos neapleidžia ir lanko.

Pirmasis pasaulinis karas atnešė daug nelaimių Londono lietuviams. Prasidėjo ne darbas, vyrus ėmė į kariuomenę. Klebonas kun. Matulaitis 1914 m. įsteigia „Lietuvos Aukurą“ nuo karo nukentėjusiems tautiečiams Tėvynėje šelpti. Per 5 veikimo metus į Lietuvą išsiusta 611 svarų aukų, 1915 m. Londone buvo 2010 lietuvių, jų tarpe 294 šeimos, pavienių vyrų 115 ir netekusių mergaičių 51. Savai parapijai priklausė 1560 asmenų, likusieji gyveno išsisklaidę tarp anglų ar nepanorėję dėtis į parapiją. Didžioji dauguma stengėsi apsigyventi arčiau bažnyčios, ir tą apylinkę anglai vadino „Mažąja Lietuvą“. Tik antrasis pasaulinis karas šią „M. Lietuvą“ išskirstė.

1919 m. šalia bažnyčios įsigyta parapijos salė buvusioje „Memorial Chapel“ už 3387 svarus. Čia įrengta svetainė, baras, scena. Kultūriniam veikimui buvo puiki pradžia. Už poros metų ši graži ir patogiai salė buvo parduota, nes jai pirkti davė didesnes paskolas norėjo kaip galima greičiau atsiimti. Parduodant gautas nedidelis pelnas buvo pervestas bažnyčios statybos skolai išmokėti. Parapijos salė vėliau buvo nuomojama įvairiose vietose.

Visuomeninė veikla

Trumpame straipsnyje neįmanoma išvardinti visus Londono kolonijos veikėjus. Jų vardai įamžinti kun. K. A. Matulaičio, MIC, knygoje „Londono lietuviai“. Čia bent prašome užsiminsime apskritai apie veikusias draugijas.

Religinėje srityje reikšėsi sekandios draugijos: šv. Pranciškaus Tretininkai, mergaičių — Marijos Dukterų Sodalicija, vyrų — švenč. Sakramento Brolija, Gvyjojo Rožančiaus Rateliai. Šių visų draugijų nariai buvo ir yra patys uoliausieji šv. Kazimiero bažnyčios palaikytojai, daugumas jų dalyvauja ir kitose visuomeninėse draugijose.

Seniausioji draugija, jau minėtoji „Vienybės Lietuvių“, kuri, pakeitusi vardą, tebėra gyva ir šiandien; įsteigta 1906 m. kunigo T. Banaičio. Jau 1897 m. ji turėjo 111 narių, ir jai tada vadovavo A. Petkevičius, J. Valaitis, V. Valaitis ir V. Barulis — visi jau mirę. „Broliškos Pagalbos“ draugija 1901-08 m. įsteigta kun. B. Šlamo, įstatai spausdinti anglų kalba, turėjo savo klubą,

kuriame buvo daromi parapijos ir kitų dr. jų susirinkimai. „Susivienijimas“ 1908-17 m., įsteigta kun. A. Grigaičio. Jai vadovavo V. Barulis, J. Barzdaitis, P. Liudžius, V. Zemaitis, F. Vaitkevičius, J. Bačinskas (vi si jau mirę). „Vienybė“ 1921-37 m., jai ista tus parašė kun. K. J. Matulaitis. Tai buvo savišalpos draugija, narių turėjusi per 300. „Šviesos Draugystė“ 1899-1902 m. Platino spaudą, ruošė paskaitas. „Lietuva“ — 1901-02 m. — kooperacinė draugija. Per porą gyvavimo metų buvo pastačiusi veiklą „Amerika Partije“. Nariams išvažinėjus, baigė savo dienas ir dr. ja. „Aušra“ 1907-10 m. Platino knygas ir laikraščius. „Kalėdų Klubas“, veikias nuo 1907 m.; tai buvo ir dar tebėra parapijiečių taupymo kasa. „Rūtos“ dr. ja, veikianti nuo 1910 m. iki II pasaul. karo. Ši dr. ja kolonijoje užima žymią vietą: pagyvina kultūrinį veikimą, ruošia vaidinimus, koncertus, iškylas, lietuvių kalbos kursus, paskaitas, pasilinksminimus ir kt. „Šv. Onos Dr. ja“, įsikūrusi 1915 m., tebeveikia ir šiandien, įkurta kun. K. J. Matulaičio. „Šv. Kazimiero Sporto Klubas“ 1924-39 m.; jame visą laiką gyvai reišėsi kolonijos jaunimas.

Kun. K. A. Matulaičio, MIC, pastangom 1932 m. buvo sudaryta Londono Lietuvių Federacija, kaip visų Londono Lietuvių draugijų vienijantis organas ir derinantis pastangas. Pirmosios valdybos pirm. buvo J. Lingis, kasininkas P. Bulaitis ir J. Sleznikas, rašt. — A. Rudzevičius ir P. Kairys. 1938 m. Glasgow'e vyko Didž. Britanijos Lietuvių Seimas, kuriame dalyvavo 32 londoniečiai. Ten Petras Bulaitis, londonietis, buvo išrinktas D. Britanijos Lietuvių Tarybos Pirmininku. Seimo proga Lietuvos Vyriausybė Skotijos lietuvių veiklą P. Bancevičių apdovanojo Gedimino Ordinu.

(E) Mirė skulptorius Bronius Pundžius, po sunkios ligos eidamas 53-sius metus. Buvo gimęs 1907 m. Mažeikių apskr. Meną studijavo Kauno Meno mokykloje ir Paryžiaus Aukštojo taikomiosios dailės mokykloje. Buvo vienas žymiausių Lietuvos skulptorių, kurio kūriniai jau prieš karą Lietuvoje buvo aukštai vertinami. 1944-50 metais Pundžius dėstė Kauno Valst. taikomios ir dekoratyvinės dailės institute, o nuo 1951 metų buvo Lietuvos Valst. dailės instituto Vilniuje profesorium. Sovietų valdžios užsakytos jo skulptūros ir paminklai buvo pastatyti ne tik Lietuvoje, bet ir kituose sovietų valdomuose kraštuose. Kartu su skulptoriumi Mikėnu pastatė didžiulį „Pergalės“ paminklą Karaliaučiuje. Apie jo paskutinį gyvenimo laikotarpį sužinoma, kad sunkiai sirgdamas gulėjo Maskvos ir Vilniaus ligoninėse.

(E) Vilniaus univ. biblioteka atgauna išvežtas knygas. „Žycie Warszawy“ balandžio 6 d. vėl pateikė ilgesnį savo korespondentui pranešimą iš Vilniaus; šį kartą ypatingai apie Vilniaus universitetą. Priminė, kad prie universiteto durų esanti lenta su įrašu: „Čia mokėsi Adomas Mickevičius 1815-19 metais“. Po sukilimų rusai daug Vilniaus universiteto bibliotekos knygų išvežė į Maskvą, Petrapilį, Kieva, Charkovą. Tos knygos dabar, esą, grąžinamos. Vil-

Išvados

Trumpai neįmanoma apžvelgti visą Londono lietuvių veikimą. Ar mus nestebina jų didelis pasiryžimas turėti nuosavą lietuvių bažnyčią! Ir ją pasistatė kruviniu praiktu, kada uždariai būdavo tokie menki. Lietuviškas Kristaus mokslo žodis, lietuviškos giesmės, maldos, sakramentali stiprino juos ir skaidrino jų dvasią, švelnino ginčus, ramino vaidus. Bažnyčia ir jų dvasios vadai jiems buvo spiritus movens — judinanti dvasia tautiškam — lietuviškam veikimui. Organizuodavo ekskursijas į Nepriklausomąją Tėvynę Lietuvą, jos atstovai aplankydavo ir pačią koloniją. Buvo kilęs samanymas įsteigti ir Londono Lietuvių Namus, kur galėtų veikti normali ir pilna lietuviška pradžios mokykla. 1933 m. Londono organizacijų Federacijos atstovai: P. Bulaitis, P. Kairys, A. Rudzevičius ir J. Sleznikas, padavė prašymą Lietuvos Užsienio Reikalų Ministerijai, prašydami Namų statybai 15.000 svarų paskolos procentų, bet iš Ministerijos gautas neigiamas atsakymas. Dėl to nemaža dalis jaunimo nutauto. Bet kolonija iš savo pusės darė ką galėjo, ir iš Londone gimusiųjų ir užaugusiųjų tarpo turime nemažą puikių patriotų.

DBLS, 1957 m. minėdama savo 10 metų sukaktį, pagerbdama senuosius išeivius, iš jų tarpo vieną iš žymiausiųjų veikėjų — Petrą Bulaitį — pakėlė į savo garbės narius, o DBLS Londono I sk. į savo garbės narius pakėlė šv. Onos dr. jos ilgametę pirmininkę Oną Liudžiuvienę. Senųjų išeivių kolonija kasmet po nemažą būrį iškeldina į amžinybę, bet jų atlikti darbai, jų parodyta energija ir didelės pastangos, jų Tėvynės Lietuvos meilė tebūnie mums gyvas pavyzdys!

niaus universiteto biblioteka jau atgavusi 25.000 tokių knygų. Senose, 17-jo amžiaus knygose esąs įspausstas lotynų kalba: „Biblioth. Academ. Vilnensis“. Bibliotekos patalpose esą sunku visas knygas sutalpinti. Lenkų mokslininkų susidomėjimas Vilniaus universiteto biblioteka esąs didelis. Iš Lenkijos biblioteka gaunanti apie 60 pe riordinių leidinių (žinoma, ir iš kitų kraštų).

(E) Grįžtama į molio statybos laikus. Vilniaus radijas balandžio 17 d. pranešė iš Vilkaviškio rajono, kad „Pergalės“ ir Gilų kolchozų statybininkai „sukaupe didelį patirimą“, statydami kiaušides ir karvides iš pigios vietinės medžiagos — molio. Seplynmečio plano numatymais iš molio ir akmenų būsią pastatyti 23 stambūs ūkiniai pastatai. Ir kituose kolchozuose grįžtama prie senųjų laikų molio statybos.

(E) Keletas „repatriantų“ iš Pietų Amerikos balandžio viduryje grįžo į Lietuvą. Iš Argentinos sostinės Buenos Aires italų laivu pro Genują grįžo rokiškėnas Petras Greimus (iš Lietuvos išvykęs 1936 metais) ir kamajiškis Jonas Diržys su 10 metų sūnum. Sovietų laivu pro Rygą iš Brazilijos grįžo dusetiškis Alfonsas Braga, išgyvenęs svetur daugiau kaip 30 metų.

ROZA

KAZIMIERAS BARENAS

Naktis. Jau po dvylikos. Jurgis prieš gerą valandą nuėjo miegoti, o dabar kažkas tyliai pasibeldžia į namų duris, sukalba, garsiau pasibeldžia ir su mažomis pertraukėlėmis, va, beldžiasi ir beldžiasi. Tai jau kuriam nors girtuokliui bus pritrūkė naktynės ir dar ne vienam, nes iš tiesų girdžiu — kalbasi! Kai ateina šeštadienis, gėdijasi, tai ima ir atsibeldžia koks nors jau prisimerkęs ir dar būtinai apie vidurnaktį, ir tada klausykit, ką už tokį šneka gėrimas, o kalbėti, jaučiu, nori kiekvienas, kol jau užmiega.

Skubiai gesinu šviesą ir vėl uždegu ir nušokuoju į duris. Atsikels Jurgis, tai ir bars mane, kad taip ilgai vakaruojau ir ma no žiburys sutraukia girtuoklius. Girti, sakoją, nieškotų mūsų namų ir nelandžio, sako, jei ne tas vėlyvas tavo žiburiavimas, Girti, sako, kaip peteliškės, veržiasi į šviesą, ir vakare anksti gesink žiburį, tai namuose bus švaru ir ramu. Aš šeštadienį ir sekmadienį anksti paprastai ir gesinu, ir kelias savaites iš tiesų buvo ramu. Girtuokliai kažkur, matyt, kitur buvo susiradę žiburi. O šiaip užsisakiau, tai ir atsivyravo peteliškės. Ne, nenuėjo, nes girdžiu — murma. Neįleisi, tai ims dar smarkiau trankyti duris, tada atsikels Jurgis, ir iki ryto prazuosim, iki pietų pramiegosim, ir už girtuoklių galvos bus po sekmadienio. Aš pats vienas susitvarkysiu.

Uždegu koridorių šviesą ir atrakinu duris.

— Marmalis! — sakau ir labiau praveriu duris, nes jis ant rankų laiko savo mažąjį berniuką, o mergaitę įsikibusį į švarko kraštą. — Tai užiekit, užiekit, tik tyliai,

Tai Marmalienė vėl išvijo tave, šįkart su visais vaikais? Prakišai ant šunų lenktynių visą atlyginimą, ką?

— Aš, tur būt, užmušiau, — sako jis jau virtuvėje ir atsigrįžta.

— Ką tu, Mykol, užmušei? — pašiuropsiu aš ir skubu uždaryti virtuvės duris, nes mergaitė ima verkšlenti ir priekels Jurgį.

— Shut up! — surinka jis ant mergaitės.

— You, silly thing, — pasimuisto mergaitė ir alkūne stumtelė tėvą. — Ta gyvatė Marmalienė, rodos, užmušiau... — sako Marmalis ir sunkiai sėdasi, ir iš pavargusio jo veido nespėtum, ar tas žmogus užgėręs, ar rūpesčio iškankintas, išsekinatas, pavargęs.

— Dėl šunų? — sakau.

— Ne dėl šunų, — nukerta jis mane ir nepatenkintas mosteli atgal ranka, tartum tokios šunų istorijos nebūtų nė buvę, nors prieš kelias savaites jis, va, sėdėjo čia pat ir keikė savo žmoną ir save, kad susigundė ant šunų lenktynių ir dvi savaites prikašo po aštuonis svarus, namo parnešė tik po porą, ir Roza tada išvijo jį iš namų. — Val kata ta, paskutinė vaikata... Užmušti tai jau reikia, bet mane pakars... Kur tie vaikai eis? Tegu mane pakaria, o kas tuos vaikus žiūrės?

— Dėl šunų, kad jis ranka nuolat brūkštelį rasotą kaktą, ir man pačiam truputį dreba pakinklis. Bėga žmogus, o kur nubėgs? Bus tuoj ant kulnų policija, jei užmušė.

Aš jaučiu, kad ir man rasoją kaktą.

— Ar tu pasiutęs, Marmali! — sakau.

— Kodėl pasiutęs? — sako jis. — Atitrankiau bobai kaulus, ir tiek.

— O gal, sakai, užmušei.

— Gal ir neužmušiau. Subėgo uošviai, gerti, gyvatė, prašė...

Abu mes tylim. Jo berniukštis užmiega ant rankų, ir aš rodau jam, kad guldytu tan minkštasuolin. Suknerkia dar mergaitė, bet ir ta patogiai ir minkštai įsisėda, nusišypso dėl to patogumo ir truputį pasisūpuoja. Berniukštis pramerkia akis, tai tėvas pasilenkia ties juo, mirtkelti, nusišypso ir apkamšo apsiausteliu, jau užsimerkusį vaikiukštį pabučiuoja ir pirštų galais grįžta prie stalo.

— Oi, kad tu būtum girdėjęs, kas ten

buvo per raudojimas, Gediminai, kas per gailus raudojimas... — ir jis abiem rankom susilima galvą. — Aš dar ir dabar girdžiu ausyse tą raudojimą... Baisėsniu nesu girdėjęs... — ir jis smarkiai suspaudžia rankom savo galvą, supurto jį ir alkūnėms subeldžia į stalą. — Girdėjau sužeistųjų vai-tojimą, baisų, girdėjau...

— Girdėjai, o dabar vis dėlto pats sumuše, kad vėl išgirstum! — prikišu jam, leisdamas arbatinukan vandenį, nes vis tiek tam mušeikai reikia duoti arbatos: sėdi apdžiūvusiom lūpom, o išgers, tai tada aprims ir galės nusnausti.

Jis truputį pakelia galvą ir mėgina nu-sijuokti.

— Ha! Ką, tu manai, kad rauduojo ta pra-keiktoji Roza?

Jis vėl suspaudžia savo smilkinius ir ties stalu nuknerpia galvą. Aš uždegu dujas ir pastatau arbatinuką su vandeniu, tegu šyla ir verda, bet su kiekvienu savo kilbykšt atsigrįžtu vis į Marmali. Kas ten dabar taip rauduojau, kas jau dabar ten šitaip baisiai? Marmalis papurto galvą.

— Tu nepažįsti, kas rauduoja, — sako jis.

— Tokia moteriškaitė rauduoja, ir vis per Rozą, kad ji galą gautų! Galliuos, kad ne-atėjo į galvą sugriebti kokį sunkų daiktą,

— kumščiu jis dunksteli į stalą. — Būčiau pabaigęs ant visados...

— Būtų mullina virvė užnėrę tau ant kaklo! — primenu jam.

— Tegu būtų ir užnėrė! Gyvenimo negai-la, tik tų vaikų...

Arbatai vanduo jau verda. Aš šokuoju, pilstau, Marmali! vaišinu ir pats geriu. Pamažu jis aprimsta ir ima pasakoti apie savo Rozą. Aš ją mačiau: tokia nedidelė pla-čiūklė, ir eina, lyg žąsis, ištempusi nekokią krūtinę ir vis nelankstiom kojom, vis truputį gal per daug išmetamom priekiu. Dėl tų kojų tai gal ir klystu, nes kai eina, tai vis paskubom, tai taip ir atrodo, lyg didė-lė lėlė, kuri nugaroj turi spyruoklę ir vaikiškioja lyg prisukta ir neturi jokio lankstumo. Bet tikras dalykas, kad dažosi plaukus, nes du, ne, tris kartus kramta, vis vienplaukė ir vis kitokiais plaukais.

Pirmąjį kartą, rodos, buvo pilkšvai žilvis, kaip ožkos, su pluoštais gelsvų. Kitą kartą

sutikau ją su Marmaliu, tokie geltoni plaukai, sakau, tas jau nuo savo bobos gaus pa-galio, nes, sakau, ar tik ne su anos seserim stovi eilutėje prie kieno. Man rodos, kad ir dar kartą mačiau ir, rodos, vėl apyžilė.

Man anąkart Marmalis juodino tą savo Rozą, kai sėdėjo, va, mūsų virtuvėje ir gė-rė arbatą, išvytas iš namų už prasišloimą šunų lenktynėse. Girdi, šokia, girdi, tokia, girdi, jauną vyrą pamatys, tai ir prilimpa, kaip erkė, ir dėl to jie buvo jau mušęsi, ir Marmalis už ją apskaldė dar ir savo drau-gą Česulą. Supykęs žmogus dažniausia ne teisingas, ir Marmalo pasakojimas anuo-met man atrodė perdėtas. Vieną akį pri-merkęs tada klausiausi ir sakiau sau: tu, Marmaliuk, ar tik ne pats buvai prilipęs prie tos šviesiaplaukės, gink, Dieve, jeigu kartais tavo ta moteris nesidažo. Tai ir da-bar dingtelėjo širdin tas raudojimas. Kas rauduoja? Ar ta šviesiaplaukė, su kuria Mar-malis stovėjo prie kieno? Jau ne kitaip, kaip šeimos peštynės.

Kai Marmalis truputį per ilgai nusipa-sakoją, aš nebeįsilaikau.

— Girdėjau, jau girdėjau, — sakau. — Anąkart pasakojai. Kai su tais šunim išėjo nesusiipratimas, tada jau sakei.

— Ak, šitaip? O kad tokia mergaitė bu-vo mūsų fabrike, tai, tur būt, dar nesakiau.

Aš papurtau galvą.

— Ne, — sakau, — ne.

— Nedidelė mergaitė?

— Ne, — sakau, — ne.

— Dvejis metus dirbo, babinas dėliojo, tyli tokia, kaip avinėlis, ir juoda, kaip či-gonėlė. Ar apie tą dar nesakiau?

— Mykoliuk, — sakau, — ne, nesakei.

— Dvejis metus niekas jos nematė, dir-bo sau mergaitė, o dabar, va, neseniai žiū-riu — mano Roza apsikabinus ją per pe-čius ir eina. Roza, matai, globos, Roza, ge-gutė, matai, ta pilkoji! Jau aš tada sakiau, kad čia gera nebus. Eina, matai, apsikabi-nusi mergaitę. Tfu! Savo vaikai, va, yra, bet ji — ne. Tai vieną dieną matau — ma-no Roza bėga keltan, o kol aš pasivijau — nuvažiavo mano Roza. Aš tik babiną nu-tvėriau, taukšt, taukšt, taukšt, kad imsiu duoti į geležines duris. Užkyla keltas, Ro-

za iškiša pro duris galvą, raudona visa, ir šaukia man:

— Are you crazy knocking like that?

— O ko tau čia reikia? — sakau.

Tada ji labiau praveria duris ir rodo man:

— Look, they fell in love, — rodo ir dre-ba iš pasitenkinimo, o tas buliukas kelti-ninkas, Kenetas Kirkas, laiko apkabinęs mergaitę tą Lilę ir žiūri į mus. Aš nusi-spioviau tada ir nuėjau, bet vis dar plakan čia širdim, nes kai anksčiau kelte buvo tas Tomis, tai turėdavau Rozą gaudytę gaudyti. Apsidairys, gyvatė ta, ar aš nematau, ir jau ji bėga. Tada tam Tomiui sakiau:

— Išidėk stipresnius dantis, nes tie neat-laikys.

— Man tavo bobos nereikia, — sakė jis.

— Aš jos nenoriu. Aš dar jaunas.

Man rodos, dėl Rozos lindino tas Tomis greit atsakė darbą ir išėjo. Ne, jei, sakau, su šituo pradės handelius, tai, sakau, jau tas Kenetas eis ano keliu. Aš tik būčiau pas bobą, ir tegu nelenda „o dabar, matai: fell in love, fell in love...“

Kenetukas tas nuo to karto, mačiau, bė-giodavo jau paskui tą mergaitę, arbatą neš-davo, bandeles pirkdavo, ir Roza turėjo ko-zerį prie mėsos.

— Jau koks tu kvailas, — sakydavo, — tai matyti iš to įbėgimo keltan. You, silly thing. Tu toks pavydus, kad su žmogum neduodi pakalbėti. Keltą daužo, nes žmo-ną pamatė!

— Go away, Roza, go away, — sakau aš jai, nes tą kartą gal pavydas ir buvo apa-kinės. — O pas Tomį ar nebėgal? Kas kel-tan laktė? — sakau. — Tu ar aš? Kas su tuo Tomiu ten seliojosi?

O ji: kvailas! Kvailas matai, kad bobai nelaidau jodytis. Pasakyk tu, Gediminai, kur čia ta mano kvailybė? Čia taip priim-ta, aš žinau, čia taip priimta. Gal ir nepri-imta, bet tokių dalykų dažniau būna, bet aš vis dar noriu tau gyventi, lyg tas iš kai-mo. Man vis rodos, jei žmonės visiškai pa-sileis, lyg apivarai, tai kas bus? Baisu bus... Bet, matai, ir Roza, gyvatė, gudri, oi gudri! Gudri, kaip lapė. Oi, gudri. Su tuo Kenetu gaudžiau ją kelis mėnesius, bet ne

(Tąsa 4 psl.)

Tokia knyga išleistume vakaruose

Pastabos ryšium su Pasternako romanu

Tik neseniai perskaičiau Boriso Pasternako romaną „Daktaras Živago“, už kurį autorius pernai laimėjo Nobelio premiją, bet vėliau, partinio ir valdinio teroro pasekoje, premijos turėjo atsisakyti.

Neturiu tikslo šioje vietoje rašyti romano kritikos. Pasitenkinsiu pastaba, kad, mano nuomone, romano literatūrinė vertė vargu ar prašoka vidurkį. Bet noriu atkreipti dėmesį į kelias romane pastebėtąsias vietas.

Buvau įvairiuose leidiniuose skaitęs recenzijas apie romaną, bet niekur nemačiau, kad kas iš kritikų būtų bent kiek stabtelėjęs ties sovietinių koncentracinių stovyklų aprašymu. Tiesa, Pasternako romane gyvenimas stovyklose įterptas tikta epizodiškai, šį pragarą išgyvenusių žmonių pasakojimų pavidalu. Bet ir tai, kas romane pasakojama, išryškina vieną kliausių sovietinės tikrovės aprašikų.

Štai ką pasakoja vienas koncentracijos stovyklų liudininkas (versta iš vokiško teksto): „Ilgai mes nežinojome, kad kilo karas. Tada nuo mūsų buvo slepiama. Bet vieną dieną buvo pranešta, kad kas savo noru eis su kalinių daliniu į frontą ir nuolatiniame kovoje išlaikys bandymą, tas atgausias laisvę. O vėliau — vienas puolimas po kito, kilometrines elektrines spygliuotas vietas, minos, minosvaidžiai, patrankų granaš, mėnesis po mėnesio nepaliaujama patrankų ugnis. Ne veltui mes vadino mirties būriais. Mes buvome išskinti iki paskutinio vyro. Kaip aš atsilaukiau? Kaip aš likau gyvas? Ir vis dėlto, tu turi žinoti, šis kruvinas pragaras buvo rojus, palyginus su koncentracijos stovyklos baisenybėmis“.

Jėga išbrovusi į Lietuvą, Maskva šias baisenybes įvedė ir mūsų tėvynėje. Žiauriausios deportacijos amžiams pasiliks mūsų tautos atmintyje. Jos šimtmečiams iška sė neperžengiamą griovį tarp lietuvių ir rusų tautų. Nuo koncentracijos stovyklų prisikentę ir pati rusų tauta, bet tai nė kiek neatpalaiduoja Maskvos nuo atsakomybės už šias stovyklas, kaip okupacijos ir žmonių naikimo sistemos.

J. Paleckis, pereitą vasarą lankydams Pietų Amerikoje, nevykusiai bandė teisinti deportacijas ir jas vaizdavo net kaip humaniška politinės kovos priemonę. Tokie bei siųjų deportacijų teisninimo bandymai dar kartą pirštu prikišami parodė, kad dabartiniai Lietuvos valdovai tėra bolševikiškai nuspalvinto rusiškojo imperializmo įrankiai ir neatstovauja lietuvių tautos!

Bet grįžime prie Pasternako romano. Autorius išdrišo, nors ir prabėgomis, palytėti tokią skaudžią temą, kaip sovietinės koncentracijos stovyklos. Jis už tai nukentėjo, bet užtat įeis į istoriją kaip išsilaisvinimo iš sovietinės priespaudos šauklys. Pie tųslavas Džilas paskelbė veikalą apie komunistinę žmogaus eksploataciją, nors iš anksto žinojo, kad už tai pateks į kalėjimą, kas ir atsitiko.

Mes, dėl maskvinės okupacijos pasidare emigrantais, galime užtikrinti, kad tikrai išleisime Lietuvai pasilikusio rašytojo ve-

kalą, jeigu pasirodys, kad dėl okupacijos sąlygų jis negali išvysti dienos šviesos Vilniuje. Ir Pasternako romanas buvo išspausdintas ne cenzūros slopinamoje Sovietijoje, o laisvajame pasaulyje.

Tas pats Pasternakas palietė, šalia deportacijų, partizanų ir kitokių sovietinio gyvenimo temų, dar ir kolektyvizacijos problemą. Mes pabrūkėme romane tokią vietą: „Aš manau, kad kolektyvizacija buvo neteisinga, nenusisekusi priemonė, bet nebuvo kaip klaidų prisilimti. Norint nepasisekti paslėpti, reikėjo visomis bauginimo priemonėmis žmogų atpratinti nuo galvoji mo ir sprendimo ir jį verstį matyti dalykus, kurių visai nebuvo ir kurie prieštaravo tikrovei. Iš čia gimė pavyzdžio neturintis politinis žiaurumas, paskelbimas konstitucijos, kuri niekada nebuvo įgyvendinta, įvedimas rinkimų, kurie betgi nebuvo paremti rinkimų principu“.

Taip pat lietuvių tauta laukia iš savo rašytojų veikalų, kurie vaizduotų tikrovę, be melo ir be pataikavimo okupantui.

A. Gerutis

Berne, Šveicarijoje.

KNYGA APIE MODERNŲJĄ KARĄ

Šių metų pradžioje anglų knygynuose pasirodė kiek sensacingu pavadinimu knyga: „Trečiasis pasaulinis karas“ (The Third World War, by Harry Welton, Pall Mall Press). Jei kas pirktų knygą, tikėdamas ten rasti sensaciją, tai apsiriks, nes knygos turinys yra tik šiurkšti tikrovė.

„Šita knyga yra skiriama kiekvienam, no rinčiam matyti, kas aplink jį vyksta“, vi- sai teisingai pastebi leidėjas knygos aplankė, o autorius knygos pradžioje šitaip apibūdina nagrinėjamąjį dalyką: „Kiekvienoje apgyventoje pasaulio dalyje komunizmo ir demokratijų pajėgos yra susikibusios kovo je. Šioje kovoje nėra neutralių kraštų, tik nekuriuose kraštuose komunizmas yra iškaskęs stipriai, o kituose, kaip Jungtinėje Amerikos valstybės ar D. Britanija, jos ka raliija, laisvi žmonės didelėmis pajėgomis atlaiko savo pozicijas. Bet dar yra „nukle- no žemė“ — svyruojančios tautos, kuriose per ateinančius kelis dešimtmečius išsiga- lėsimas vienos ar antros pusės nuspręst žmo- nijos likimą šimtmečiams. Berlyno bloka- da, Korėja, Viduriniųjų Rytų patyrimai ne abejotini rodo, kad Sovietų strategija ginkluoto konflikto globaline plotme nenu- mato. Tam nėra nė racionalaus pagrindo. Sovietų valdovai yra realistai, jie žino, kad Trečiasis Pasaulinis Karas jau vyksta ir jie tikisi jį laimėti. Ši didžioji kova dėl pi- renybės kovoja ne spūtniku erdvėse, bet ekonominių sistemų žemėje“.

Knygoje nagrinėjama toj kovo sovietų taktika. Ji reiškiasi trimis glaudžiai suderintomis kryptimis: žvejyginas svyruojan- čių tautų į savo orbitą, pastangos dumpin go pagalba išstumti vakariečius iš pasauli- nės rinkos ir penktosios kolonos pagalba griauti ar bent trukdyti vakariečių gamy- bą.

M. Prutenis

MOTERŲ

kampelis

Veda V. Grinkevičiūtė - Funkienė

SVEIKATA YRA GROZIS

Schopenhauer yra pasakęs, kad devynių dešimtadienį mūsų laimės pagrindą sudaro sveikata. Ir tai teisinga: jeigu žmogus ne- sveikuoja, kas nors jam skauda, tai niekas nemėla, niekas jo nedžiugina, nors jis ir milijonus turėtų. Žinomas med. daktaras H. Buerger žmonijos gerovei pasiūlė 12 punktų programą, kaip geriausiai išlaikyti savo sveikatą ir kaip sustiprinti savo jėgas ir atsparumą. Tie punktai štai kokie:

1. **Priziūrėk savo odą.** Kas rytą daryk sausu šepetėliu masažą širdies link — tai pa lengvina širdies darbą. Dusk savaitėje įtrink visą kūno odą natūralia alyva, neu- miršk ir kojų.

2. **Prakaitavimas išvalo kūną** ir apsaugo nuo įvairių ligų. Todėl kartą savaitėje elk karšton vonion, pamažu, per 20 minučių, vis papildyk karštu vandeniu. Vonioje še- pečių masažuok kūną, visuomet širdies link. Po vonios išsivynok į rankšluostį, pas- kui drungnu vandeniu lengvai nusipraus ir po to pagulėk bent 45 minutes.

3. **Išmok kvėpuoti.** Gilus ritmiškas kvė- pavimas padeda smegenims, sustiprina šir- dį ir kraują apytaką. Jei turi sveikus plau- čius, jei oras švarus, eidama pasivaikščioti daryk taip: pirmiau iškvėpk orą, paskui 7 žingsnius įkvėpk, 3 žingsnius sulaikyk kvė- pavimą. Taip daryk 10-15 kartų. Kai pra- si, tai įkvėpk jau iki 10 žingsnių, o sulai- kyk kvėpą kas 5 žingsnius. Tikslai visuo- met reikia saugotis neperdėti, kad nenuva- rinus savęs. Taip pat sveika plaukti, vaikš- čioti, į kalnus lipti, dainuoti ir švilpti, vis- kas tai padidina mūsų kvėpavimo pajėgu- mą.

4. **Judėjimas yra viskas.** Sportuok, kur- tik gali, ir praktikuok bet kurią sporto rū- šį, kuri nėra per sunki.

5. **Gerai sukratyta jau — puslaid suvir- kinta.** Valkų dantis kasdien rytą ir vakare. Prieš pietus gerai būtų šiek tiek palisėti, tai daug reikšmingiau ir naudingiau, negu poilsis po pietų. Visi raumenys turi atsilei- si, liežuvis padedamas ramiai, apie nieką negalvojama, ypač apie nieką, kas bloga. Žiūrėti, kad virškinimas visuomet būtų tvarkingas.

6. **Maistas turi būti valstai.** Tinkamas maistas yra labai svarbus dalykas. Valgiuo- se turi būti tam tikra pusiausvyra. Svarbu žiūrėti, kiek sunaudotina vaisių, salotų, dar- žovių, pieno, varškės ir kiek mėsos riebalų, sūrio, cukraus, duonos, sausainių. Šeimini- nės turi žinoti, kad daugumą produktų ver- dami netenka vitaminų ir kitų žmogui nau- dingų dalykų. Maistas, tušintas su alyva ar sviestu, išlaiko daugumą savo naudingų dalykų.

7. **Natūralus maistas** turi pirmenybę prieš „kultūrinį“ arba pramoninį maistą. Valgyk kasdien juo daugiau, sveiko natūra- laus maisto, t.y. daug vaisių, salotų, daržo- vių, pieno, bulvių ir varškės. Valgyk jų kas- dien, jei gali, 5 sykius daugiau, negu viso kito maisto.

8. **Pavasaris ir ruduo yra kritiškas lai- kas.** Todėl tuo metu patariama daryti taip: 3 savaites gerti specialią kraują valyti ar- batą. Gera būtų taip pat kas 2 metai, bet tik su daktaro nurodymu atlikti viso kūno valymą.

9. **Miegas yra pirmoji ir geriausia prie- monė nervams.** Miegas reiškia ne tik pilną ramybę, bet ir „vidutinį darbą“, nes mie- gančiame žmoguje vyksta bazių ir rūkščių keitimasis. Eik anksti miegoti ir kelkis taip pat anksti. Sveikai miegoti reikia gulėti gana kietoj lovoj prie atdaro lango.

10. **Aplinkos veikimas žmogui.** Drabužiai turi būti sveiki, lengvi, patogūs, šilti ir gra- žūs, spalvoti, bet drabužiai tokie, kuriuose neaprakaituojama. Batai žemom kulnim, jie neturi spausiti kojos.

Namai turi būti jaukūs, nes juose žmo- gus turi rasti poilsį ir ramybę. Spalva na- muose reiškia šviesą, o šviesa yra gyveni- mas. Jeigu tu nori užmiršti savo pilką kas- dieninį darbą ar sunkumus, tai tegul tavo namai blizgės ir švies maloniomis spalvo- mis.

Pats žmogus yra svarbiausias dalykas. Jau vienas žodis, mostas gali šiaip ar ki- taip paveikti jį. Todėl niekada neužmiršk būti, stengtis būti ir likti ŽMOGUM.

11. **Susilaikymas.** Neužmiršk savo mora- linių jėgų, stiprink savo atmintį. Kas tik- lisi, tas rūdija. Pasivaikščiavimo metu ar laisvalaikio šį tą pakartok, prisimink su vi- som smulkmenom šiuos ar kitus įvykius. Taip darant stiprinama atmintis, neleidžia- ma jai „rūdyti“.

12. **Saugojimasis geriau negu gydymasis.** Patartina nors kartą per metus prašyti tak- tarą ir dantų gydytoją patikrinti visą šei- mą. Toks patikrinimas apsaugos nuo netikė- tumų ir ligų. Kaip lengvai ir gerai žmonės galėtų gyventi, jei jie visi būtų sveiki. Svei- kata yra didžiausias turtas, ir reikia visuo- met stengtis išlaikyti ją.

V. F.

BUCKIS

Mums atrodo, kad bučiuotis yra savaime suprantama, kai nori parodyti savo meilę,

simpatiją, pasisveikinti. Bet ne visur taip yra. Pvz., Japonijoje ar Kinijoje į bučkį žiū- rima su pasibaurėjimu. Polinezijos gyven- tojai ir Pietų Amerikos indėnai taip pat nieko nenori žinoti apie bučkį: jie trina- nosim. Žmonių papročiai yra labai skir- tingi.

Bučiko vertinimas ir naudojimas taip pat ne visuomet buvo toks pat. Dabar ofi- cialių priėmimų metu retai kur bučiuoja- masi, gal tik bučiavimui parodoma pagar- ba tarp aukštųjų valdininkų ar generolų. Anksčiau — viduramžiais — buvo visai ki- taip. Tada naujai atvykusieji būdavo svei- kinami dviem bučkiais, taip pat bučiuoda- vosi šokių partneriai. Kartais būdavo net per daug bučiuojamasi, ir karališkuose dva- ruose tai sukeldavo pasipiktinimą. 1500 ir 1600 metais viešas bučkis buvo labai priim- tinas, žmonės žiūrėjo į jį, kaip į paprastą dalyką. Bet 1300 metais tai kai kur buvo kritikuojama ir reikalaujama moteris vie- šai nebučiuoti, nes tai gadina jų reputaciją. Lichtenšteine buvo tada išleista knyga, kaip turi laikytis padorioš moterys. Tarp kitko, ten buvo reikalaujama, kad moteris neturėtų pirmoji sveikinti vyrą bučkio, kad ji rengtųsi kaip vienuolė, nebučiuotų savo svečių ir nedalyvautų balluose, kurie rengiami ne namie. Taip laikydamosi ji išsaugosianti savo gerą vardą.

Dar anksčiau, apie 1300 metus, viešas bučkis buvo priimtinas ir laikomas mote- rystės ženklu. Po vestuvinių ceremonijų žmona turėdavo viešai pabučiuoti savo vyrą. Bet ne visur taip buvo priimtina. Se- nojoje Romoje vienu laiku net nekalbas buč- kis buvo smerkiamas. Ten, pvz., vienas senatorius dukters akivaizdoje pabučiavo savo žmoną ir už tai buvo patrauktas at- sakomybėn, kaip už nemoralų elgesį.

Pamažu bučkis išnyko iš viešojo gyveni- mo, tik Austrijoje liko gražus paprotys bu- čiuoti poniams ranką. Pirmiau tai buvo tik karaliaus dvare žinomas paslaugumo žen-klas, bet vėliau jis išvirsto į paprastą sveiki- nimosi formą. Amerika visuomet žiūrėjo į rankos bučiavimą, kaip į svetimą ir per- šėlyną dalyką.

Mūsų laikais bučkis nebevaizdina jau to- kio vaidmens viešajame gyvenime, bet jo vaidmuo yra padidėjęs įsimylėjusiems. Nors mūsų jaunumėnė ir stengiasi rodyti, kad bučkis ne daug ką reiškia, bet vis tiek be jo neišsiversi. Jauna mergaitė gali labai vertinti ir gerbti savo draugą, bet tik buč- kis parodys jai aiškiai, ar ji tikrai galės my- lėti jį. Kada vaikas verkią, kada jam kas nors skauda, tik motinos bučkis gali jį nu- raminti ir palengvinti skausmą. Vyras, iš- eidamas iš ryto į darbą, niekuomet neturi užmiršti pabučiuoti savo žmoną, nes tai duos jai nuolatinį melės patvirtinimą, duos jėgų ir noro rūpintis visa jo namų ruo- ša. O jam tas bučkis parodys, kad jis ne vienas šiame pasaulyje, kad dar yra jam čia artimas žmogus. Be to, reikia pagalvo- ti, kad gal tai bus ir paskutinis bučkis, nes šios technikos amžiuje dažnai atsitinka visokių nelaimių. Išeidamas iš namų, neži- nai, ar dar grįši.

Nereikia piktnauduoti bučkio, tuo nužemi- nant jį ir niekuo nereikšmingą mostą, bet kur tinka ir reikia — nėra ko gailėtis per bučkį parodyti savo meilę, simpatiją ar už- uojautą.

V. F.

pagavau. Jau bėga į keltan, tai aš nužiū- rėsiu, šmaukstį kitan aukštan ir stoviu, žiū- riu, išlįs, sakau, ten. Nepasisekė. Atidaro duris, Roza yra, bet ir ta mažiukė Lilė yra, man jau nosis, aš neturiu, ką sakyti. Būda vo, neįprasto vietoj ieškau pintinės, klau- sinėju, ar nebuvo pasimašęs bosas, ir tik vogčiom seku keltą. O vieną ir vienintelį kartą nežinojau, kur dingti, maniau, kad nusigrausiu nagus iš to pasitūtimo. Matau — Roza nuskuba į keltą, aš dairsus ar yra Lilė. Pro vienas mašinas pasistiebes laks- tau akimis po visą verpioam salę, pro kitas, o Lilės, rodos, nėra. Pabuven žiūriu — Lilė yra, dēlioja babinas, o kai nubėgau pačion apacion, tai Kenetas, žinai, atidarė keltą, tai Rozos jau nėra. Tada aš graužiau sau na- gus, o ji išsiginė. Nebuvau, sako, laiptais nulipau rūkyti, sako, mergaitės, sako, matė.

Tą blaury įtarimą nešiojauš šičia, širdy, gal apie tris savaites. Glamžėsi su Kenetu, kalbos nėra. Glamžėsi gal ir ne tą vieną kartą, bet... aš nepagavau.

Truputį lengviau atsidusau, kai Roza ne seniai parėjo vieną vakarą ir sako man:

— Kenetas vedasi!

Aš pažiūrėjau į ją. Iš to sukto veido ne- suprasi, ar ji stebisi, ar džiaugiasi.

— Tegu vedasi, — sakau.

— O ar žinai, kas vedasi?

— Aišku, kad ne tavę, — sakau.

Nežinau, ar ji tuomet jau turėjo tą savo sumanymą. Gal ir turėjo, gal mano tas at- skirtimas bus sulaikęs ją, todėl tik ryto- jaus vakare prisiminė ir pradėjo jau sta- čiai nuo Keneto.

— Malkeliuk, — sako ji ir apsikabina mane, — aš žinau, tu Keneto nemėgsti, bet Lilė mano draugė...

Tu suprant, kokia gali būti draugystė tarp vaiko ir suaugusios moters (Roza, bro- liuk, jau keturiasdešimt vienerių metų)? Tai kai ji pasakė apie tą draugystę, aš ne- norom suprunškčiau. Tada ji tarė:

— Tu gali juoktis, o man ta mergaitė pa- tinka, ir aš noriu, kad mes suruoštume jai savo namuose vestuves.

— Dar ką sugalvosi! — pasiūliau aš. Vis dėlto ji laimėjo. Glostė už užlostę mane. Atžagarias traukiausiu nuo tos min- ties, kad mano namuose valgys ir gers prie- nės. Tada aš pasikasiau pakaušį, nes, ro-

mano stalo svetima pora ir ypač dar tas Kenetas, į kurį aš negaliu žiūrėti — jį ta- pra keiktą šypseną (matėl, didesnis jaučia- si). O vakar, va, susirinko į mūsų namus, nes tie namai iš tiesų tai ne mano, aš dėl to, matyt, pakankamai nepasipriešinau, nes tie namai ne mano. Kad taip turėčiau savo namus, kaip, va, tavo Jurgis, būčiau neįsileidęs nei to Keneto, nei tos Lilės, nė vieno. Kai ne mano namai, tai susirinko, ir ant stalo leidau pastatyti porą butelių viskės, ir valgyti buvo, ir vakare aš jau pradėjau gailėtis, kad čia atžagarias trau- kiausiu nuo tų vaizių. Kai Roza prikalbinė- jo mane, tai sakė, kad Kenetas našlatis ne turi artimo žmogaus, ir mano atžagaramas aplūžo, kai visi susėdė už stalo ir pradėjo valgyti ir gerti ir kalbėtis. Tada ir aš pa- jau savo našlatisumą, ir kai tie du bute- liai viskės buvo išgerti, aš atsikėliau nuo stalo ir tariau Rozai, kuri dabar visa ger- le juokėsi dėl kiekvienos smulkmenos:

— Bėgu atnešti trečią butelį.

— Tu? — sako ji.

— Aš, — sakau ir pirmą kartą tą vakarą nusišypsojau, nes man pasidarė gera.

Naujas butelis nebėjo jau taip greit. Seniai būry garšiai šnekučiavosi ir rūkė, jaunesnieji salionėly šoko ir juokėsi links- mi. Kai paskutinį kartą žvilgtelėjau pro duris į salionėlį, Roza šoko su Kenetu, o šio Lilė buvo apspitusios senės. Man jau tuomet dygtelėjo į širdį, būčiau laukęs šo- kio pabaigos, bet Lilės pusbrolis Martynas užsigulė man ant peties, iš pradžių žiū- rėjo į šokančiuosius, o kai nusibodo, tai ėmė mane klausinėti apie Lietuvos orą, apie žie- mas ir vasaras, ir mes abu tuoj atsidiūrėme valgomajame ir dar išsirauginome po stik- liuką. Kai su tuo Martynu kalbėjomės apie lošimą šunų ir arklių lenktynėse, aš pro visą namų triukšmą išgirdau lyg ir miega- mojo durų terkstelėjimą. Sakau sau: gal Roza nuejo pasižiūrėti, ar vaikai miega. Uošviai be pabaigos tai neis gulti, tai aiš- ku, nes jie ir šiaip labai vėlyvi (kai mes sugulam, tai jie dar sėda užvalgyti). Tas durų virstelėjimas man išėjo jau ir iš gal- vos, kai dar kartą pagalvojau, kad Roza užėjo pas vaikus. Martynas klausia mane, po kiek aš kas savaitę lošiu šunų lenkty- nėse. Tada aš pasikasiau pakaušį, nes, ro-

dos, jis žino jau mūsų šėmos istorijas, ir neatsakęs atsikėliau ir nuskubėjau į salio- nėlį, nes man dar kartą dygtelėjo, kad Ro- za gal nuejo ir atsigulė. Būtų nors kartą užbėgusi! O moterų balsai ten tebeklega. Tarpais pasigirsta ir storesnis vyriškas. Sa- lionėlio tarpdury bėgioju akimis. Kur Ro- za? Mane pamatė uošvė ir atpluošia artyn į duris.

— Kur Roza? — sakau.

— Aš tave norėjau klausiti, — sako ji ir dairoi ir ieško išsigaundusiomis akimis. Pa- eina vėl vidurin salionėlio. — Gal prasivė- dinti išėjo.

Lilė tebesišneka su moterimis. Aš iš tarp- durio pasukų į tamsius laiptus ir skubu į viršų. Kai iš paskos išgristu tankius ir greitus žingsnelius, tai atsigrižtu. Lilė ve- jasi mane. Aš atpažįstu smulkų jos šešė- lį. Jos tie batukai, žinai, kaukšt, kaukšt. Pašnibždom tildau ją. Tss, tss... O širdis man taip muša, taip žvėriškai muša, kad, rodos, veržiasi kartu su tuo tildymo šnabž- desiu...

Kalbėdamas apie tą širdies mušimą, My- kolis Marmalis susiima rankom krūtine, susiriečia kėdėje prie stalo, nuleidžia gal- vą ir nutyla.

Aš girdėju jo sūnelio kvėpavimą. Mer- gaitė blaškėsi per miegus, o jis pats sulin- kęs kniūbojo. Ar jam negera, ar ką?

— Mykol, Mykol, — sakau, — Marmali,

ar tau krūtinė skauda?

Jis lėtai pakelia galvą ir įbeda man į vei- dą prisimerkusias savo akis. Aš žiūriu į jį ir laukiu.

— Tai mes įbėgom į miegamąjį, — sako jis. — Aš tik greit praveriu duris, Lilė iš paskos. Šėtonas tas Kenetas, matytum, pus- nuogis pro duris, griebiau jį, bet paspruko.

O Roza kaip karvė dar ritaisi iš lovos. Biau- rybė šita, prakelktoji šita... Aš tai gyvatė- nesigailėjau, aš jai...

Marmalis abiem kumščiais visa jėga duo- da į stalą. Aš dirsejoju į jį ir į duris. Išgirs- ta trinkstelimas Jurgis, atsikels, tai ir nueis- taip visas miegas ant niekų.

— Tss! Marmali, Mykolai, žmogau, —

sakau ir suspaudžiu jo petį. Jis vėl pakelia

į mane akis, muisto galva, veidas iškraip- tas, ir prislopintu balsu spiežia ir gniaužia

rankas.

— Reikėjo sutrėškinti šitaip, kad daugiau nuo lovos nebeatsikeltų! Sutrinti tą gyvatę! O, kad tu, Gedimainai, būtum girdėjęs. Kaip ta Lilė rauduoja... Ak, neišpasakytai gailiai rauduoja... Saukė savo vyrą, vijosi laiptais, bet tas smuko iš namų ir dingo. O, kad tu būtum, Gedimainai, girdėjęs...

Marmalis kalbėjo jau drebančiom lū- pom, o kai baigė, tai pravirko, lyg labai nu- skriaustas vaikais. Aš dar nebuvau matęs šitaip gailiai raudančio vyro. Visas veidas ašarotas, pečiai trūkčioja, ir ta kūkčiojanti rauda visų naktinės tylos nykumų veržiasi man į širdį. Aš tylom tyliaujuoju iki lap- go, apžiūriu tas retas žvaigždes tamsiam danguje, kad bent nebematyčiau, kaip ken- čia žmogus. O jis vis rauda, ir aš jau imu žiovauti, grįžtu nuo lango, uždedu ranką ant trūkčiojančio peties ir sakau:

— Gan, Mykolai, gan. Ką padės raudoi- mas? Gan. Žiūrėk, vaikai miega, tai ir tu, va, sėsk truputį patogiai, atsirem su kė- de į sieną ir nusausk. Ką čia išraudosi?

Jis tylom apsišluosto veidą, pasuka į sie- ną kėdės atlošą ir pro ašarų likučius nusi- šypso man. Kai jis užsimerkia, aš nustrik- siu į duris ir užgesinu šviesą. Pabudina mane tartum tolmas kulkosvaidžių kaleni- mas. Ta-ta-ta-ta, ta-ta-ta-ta... Pelkės ir krū- mai, o aš, rodos, baisiai noriu miego ir ne- įstengiu judėti iš vietos. Tas kalenimas toks tolmas, o kai praveriu akis, tai mano kambarėlin pro langą lenda saulė, ir aš gir- džiū tylių beldimais į duris. Skarele apsirai- šiojusi stovi Marmalio žmona!

— Ar yra mano Malkelis? — sako ji.

— Wait a minute, — sakau, — Miega.

Aš pažiūrėsiu.

Marmalis jau mirksis užmiegotom akim.

— Kažkas beldžiasi, — sako jis man.

— Tavo žmona beldžiasi, — sakau. — Ar įleisti?

Jis nuraudęs ieško savo akimis vietos, į vieną ir į kitą pusę sukina galvą ir miksi.

— Tai ar leisti? — sakau.

Kai jis linktelį sutikimo ženklą, tai aš įleidiu tą jo Rožą, o pats nueinu į savo kambarėlį ir ten nerimauju ir klausau, ka- da jie čia pradės rėkauti ir trankytis ir pri- kels man iš miego Jurgis. Priklausk žmogų, padaryk jam gera, tai jis, nebijo, iškės- tau šunybe... Gal jis ten jau užsmaugė tą

savo bobą, o atsikels Jurgis, norės gražiai praleisti šventą dieną, o čia tau drybs la- vonas. Labai jau tylu ir įtartina. Man net smilkiniai skauda nuo to laukimo. Palauk, palauk, tss, jau tyliai ir iš lėto veria virtų vės duris, jau smuks, dar ir vaikus paliks čia! Dar aš gal sulaukysiu jį. Tai vis plu- tumo atidarau savo kambarėlio duris ir su- stoju prieš Marmalį visoje didybėje — su lazdom kerėbiškoms, ranka prisilaikydama staktos, o šviesa užlieja į jį ir aš ma- tau, kad Marmalis, bailiais žingsniais ejęs koridoriuko gilumon, krūpteli ir staiga pri- smerkęs atsigrįžta į mane ir sustoja.

— Tai norėjau dabar padėkoti už viską ir atsiveikinti, — sako jis.

— Tai jau išėini? — sakau.

— Visi išeinam, — sako jis ir išsišiepia ir grįžta į virtuvę. Aš kaukšiu iš paskos, nes dar netikiu, kad šitaip atsiveikins ir išeis. Išgirstu vaikų balsus ir atsidiūstu, o jo ta Roza sejoja berniukui švarkelio sa- gas ir trumpam pakelia į mane gelsvaplau- kę galvą. Mergaitė vėl verkšlena ir kumš- čiais trina akis. Tėvas prisilenkia prie jos.

— Neverk, — angliškai jis sako, — Go- ing home.

Tada mergaitė kumščiu ima cvoti tėvui į veidą.

— You, silly thing, — šaukia ji. — You silly thing!

Motina pripuolusi sugriebia jos ranką ir veda ją į duris. Tėvas paslima ant rankų berniuka. Aš pažėdžiu juos iki durų, ten jie atsilabina su manim.

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

DIDŽIOSIOS BRITANIJOS LIETUVIŲ ŠVENTĖ

Lietuvių Sodyba jau yra pasiruošusi priimti svečius, kurie suvažiuos sekmadienį iš visų D. Britanijos kampų.

Suvažiavimas prasidės pamaldomis 12 v. Pamaldas laikys Londono lietuvių klebonas kun. A. Kazlauskas.

Tuojuo po pamaldų įvyksta iškilmingas posėdis senajai išeivijai pagerbti. Prezidiumą sudarys senosios ir naujosios išeivijos veikėjai.

Po pietų pertraukos bus Londono šeštadienio mokyklos pasirodymas. Taip pat tikimasi sulaukti svečių iš Bradfordo su tautiniais šokiais.

Bus ir kitų įvairumų: loterija, kurioje bus galima laimėti užkandžių, kuto atsigalvinti ir kt.

Visos nakvynės šeštadienio vakarą jau yra užsakytos, todėl mielūs svečiai prašome atvažiuoti sekmadienį.

MAIRONIO MINĖJIMAS

Ar girdi Vilnių, ar Trakų pilį, ar Senovės dainą, visur jaučiame mūsų mieląjį dainių Maironį: mylėk, lietuvi, tą brangią žemę, kame nuo amžių tėvai gyveno! Tas gražuslasis Maironio dainas, jo lyriką, jo kūrybą, išgirsime Sekminių išvakarėse — šeštadienio vakare 7 val. Maironio koncerte, kurį ruošia V. Mamaičio vadovaujamas Bažnytinis Choras Parapijos salėje, 345 A. Victoria Park Road, E.9. Prieš minėjimą paskaita, Programoje dalyvauja L. Petrisko, J. Černis, choras. Visi londoniečiai kviečiami dalyvauti. Net iš tolimos Stoke-on-Trento kolonijos jau užsiregistravo svečiai! Jų laukiame iš visur! Parap. Kor.

MOSŲ DIPLOMATAI ŽENEVOJE

Ryšium su Ženevoje prasidėjusia keturių didžiųjų valstybių užsienio reikalų ministrų konferencija į Ženėvą atvyko Lietuvos diplomatinis šefas ministras Stasys Lozoraitis ir pasiuntinybės patarėjas Dr. Albertas Gerutis.

P. O. KAIRIŪKŠTIENĖ Į VOKIETIJĄ

Manchesteryje gyvenanti lietuvių visuomenininkė ir „Eur. Lietuvio“ bendradarbė Ona Kairiūkštienė lankėsi Londone, tvarkydama dokumentus išvažiuoti kuriam laikui į Vokietiją.

Vokietijoje žada išbūti apie 3 mėnesius. Ilgiausiai sustos Lietuvių Vasario 16 gimnazijoje.

MOTORISTŲ ŽINIAI

Sekminių suvažiavimo Sodyboje proga buvo numatyta praveisti tam tikros motoristų varžybos. Buvo susitarta su Royal Automobile Club, kuris tuos reikalus tvarko, praveisti vadinamąjį Treasure Hunt. Motoristams būtų reikėję pakelyje į Sodybą surasti tam tikras vietas ar daiktus. Deja, per mažai motoristų atsiliepė, ir dėl to šios varžybos neįvyko.

Vietoj to premija bus duota ilgiausia keilonė atlikusiai automobilistui ar motociklistui. Dėl to visi motoristai prašomi atvykę į Sodybą užsiregistruoti.

AR ŽINAI?

Kada DLK Gediminas pastatė Vilniaus pilį? Kada DLK Algirdo pulkai trūškojo Maskvos vartus? Kada DLK Kęstutis susitiko Birutę? Kada DLK Vytautas pabėgo iš nelaisvės ir kada sutriuškino kryžiuočių ordino galybę?

Šiuos ir daugybę kitų dalykų sužinosi ir pamatysi Lietuvos pašto ženklų parodoje per Sekminės Lietuvių Sodyboje.

MANCHESTERIS

Pavasario šventė

Manchesterio Lietuvių Socialinis Klubas gegužės 16 d., šeštadienį, Sekminių išvakarėse, savo patalpose rengia

PAVASARIO ŠVENTĖ.

Programa bus labai įvairi. Šokiams gros lietuviškas džiazas. Programos pradžia 5.30 val. p.p.

Maloniai kviečiame visus Manchesterio ir apylinkės lietuvius atsilankyti į šį rengimą. Klubas Valdyba

BRADFORDAS

Gegužės 23 d., 6 val., Lietuvių Vyties Klubas patalpose, 5, Oak Villas, Bradforde. DBLS Centro Valdybos pirmininkas inž. J. Vilčinskis skaitys paskaitą: Prof. Steponas Kalrys — kovotojas dėl nepriklausomybės.

Vietos ir apylinkės lietuviams kviečiami paskaitoj dalyvauti. J. Vilčinskis DBLS narys ir prijauciantiems padarys pranešimą apie Sąjungos padėtį ir jos veiklą.

PRESTONAS

Mirė V. Dzūkavičius

Pranešame draugams ir pažįstamiems, kad gegužės 10 d., 7 val. vak., Prestono ligoninėje po trumpos ligos mirė A.A. Vlado Dzūkavičius.

Laidotuvės įvyks šeštadienį, gegužės 16 d., 9 val. ryto.

Pranešame tautiečius punktualiai rinktis į Dajoro namus (10, Holstein Str., Preston) palydėti velionies palaiką į kat. kapines. Skyriaus Valdyba

DERBY

Paminėta Motinos Diena

Nors nedaug laiko tepraėjo nuo Velykų, kurios čia buvo itin gražiai atšvęstos, DBLS Derby Skyrius ir vėl smarkiai sukruto, suruošdamas Motinos Dienos minėjimą, kuris įvyko gegužės 2 d. Tenka tik pasidžiaugti, kad čia ir vėl viskas grįžta į normalias vėžes, tai buvo galima pastebėti iš gausiai atsilankiusių tautiečių. Minėjimas susirinko tikrai gausus tautiečių būrelis, atvyko visi, kam tik sąlygos leido. Minėjimą atidarė Skyriaus pirm. J. Levinskas, gražų ir tikrai nusakantį tos dienos reikšmę žodį tarė mielas mūsų svečias iš Londono kun. P. Dauknyš.

Meninėje, nors ir trumpoje dalyje, pasirodė mažieji. Dienai pritaikyta eilėraščių pasakė mažoji Genutė Valantinaitė, atlikdama tai gražiai ir jausmingai. Staigmena padarė ir mažoji Alytė Urbonavičiūtė, padeklamavusi net du puikiai pavykusius eilėraštukus. Vėliau V. Junokas ir J. Levinskas padainavo dvi daineles, kurios susirinkusiems labai patiko, ir buvo raginimų pakartoti.

Skyriaus Valdyba ateityje yra numatiusi tiek lietuviškos dainos, tiek mažųjų pasirodymus kaip galint dažniau ruošti, kad ir kaip kuklūs tie Skyriaus pasirodymai, bet jie čia visų mieliai laukiami ir lankomi.

Po šio minėjimo Sk. pirm. darė pranešimą Sąjungos ir LN Bendrovės reikalais. Visi susirinkusieji vienbalsiai nutarė raštu kreiptis į DBLS Centro Valdybą, kad ji darytų žygių, jog kaip galima greičiau būtų suauktas akcininkų suvažiavimas. J.L.

MANSFIELDAS

Sekminių šokiai

DBLS Mansfieldo Skyrius gegužės 16 d., 19 val., Victoria Hotel ruošia Sekminių šokus.

Gros orkestras. Veiks baras. Turtinga loterija.

Salė yra miesto centre, prie Nottinghamo autobusų stoties.

Prašome visus apylinkės lietuvius kuo gausiau apsilankyti. Sk. Valdyba

WOLVERHAMPTONAS

Motinos Diena

Šis minėjimas, kuriam jau ilgokai ir visapusiškai buvo ruošta, pereitą šeštadienį praėjo dideliu pasisekimu. Prieš Motinos Dienos minėjimą atvykęs kolonijos kapelionas iš Londono į Katalikų Bažnyčią priėmė Jadvygą Liukaitę, išpuodingomis apeigomis Šv. Petro parapijos bažnyčioje. Tuojuo po to naujoji katalikė Moterystės Sakramento ryšiu buvo sujungta su Leonu Cicėnu. Liudininkais buvo DBLS sk. pirmininkas ir vicepirm. Danielius ir Janina Narbutai. Gražias vestuvių vaizs suruošė jų gėraširdiai kaimynai Rencelauškai savo namuose. Čia sk. pirm. ir kapelionas tarė jaunavedžiams sveikinimo žodį.

Į patį Motinos Dienos minėjimą, į miesto centre esančio George viešbučio salę, pradėjo rinktis ne vien kolonijos gyventojai, bet ir svečiai iš įvairių kolonijų. Salė buvo pilna tautiečių. Minėjimo atidaromąjį žodį tarė mokyklos vedėjas p. Vladas Narbutas. Čia tikrai tenka pasidžiaugti, kad augant kolonijos atžalynui, pereitą rudeni pirma kartą įsteigta mokykla ir darba pradėjo su 17 mokinių. Be vedėjo, čia dar moko Genovaitė Kaminskienė ir Aldona Rugienienė. Motinos Dienai paskaitą gvy žodžių laikė kun. Dauknyš. Sekė mokyklos mokinių pasirodymas. Mažosios: Budnikytė ir Sakalytė deklamavo eilėraščius, abi Sakalytės išpildė lietuviškų dainų duetą, akomponuojant pianinu Gražina Narbutaitė, Gunda Kaminskaitė šoko baletą, G. Narbutaitė išgvyvendama išpildė Bethoveno ir Šuberto kūrinius pianinu. Šis savos mokyklos pasirodymas visus maloniai nuiteikė ir į kolonijos gyvenimą įnešė naujos jungiančios dvasios. Motinas jautriai sveikinimo sk. pirm. D. Narbutas, DBLS Coventry sk. pirm. Jonas Kazlauskas ir vietos sporto klubo pirm. V. Kelmistratis. Vėliau, geram orkestrui grojant, sekė šokiai, vaizės, loterija. Pelnas, netoli 10 v., paskirtas vietinei mokyklai.

Sekmadienį Motinos Diena paminėta religiskai. Lietuviškos pamaldos vyko jaukioje Seselių koplyčioje, kur visi sutartinai ir retai kur užtikamu muzikalumu giedojo lietuviškas giesmes. Čia pirmąją Šv. Komuniją priėmė jaunavedžiai J. Liukaitytė ir Cicėnienė ir pora berniukų — Jonukas ir Petriukas Petkevičiai, taip pat neatšilikę ir kiti. Motinai Lietuvai Tėvynei pareiškiant padėką ir išikimybę, buvo sugiedotas Lietuvos Himnas.

Šiuo Motinos Dienos minėjimu, kurį suruošė DBLS skyrius, tenka ypač pasidžiaugti. Kada kolonijoje yra sutarimas, vienybė, vienas kito pagerbimas ir užjautimas, tada mūsų lietuvių būna stiprybė ir galybė. Svečiams buvo nepaprastai malonu, kada kiekvienas kvietėsi pas save nakvynėi.

DBLS sk. organizuoja ekskursiją autobu saisi į Lietuvių Sodybą Sekminių suvažiavimui. Pakelii bus palmi ir Birminghamo tautiečiai. Į Sodybą nuvyks šeštadienio vakare, ir ten nakvynė visiems jau pažadėta. Sk. vicepirm. Janina Narbutienė — viena iš energingųjų Wolverhamptono moterų vi

VOKIETIJA

DĖMESIO NAUJAI ATVYKUSIEMS IS LIETUVOS!

Nuo šių metų pradžios iš pavergtosios Lietuvos į Vakarų Vokietiją atvyksta vis daugiau naujų žmonių, vadinamųjų repatriantų. Tai daugiausia vokiškos kilmės lietuviai ar jų artimi giminės, šeimų nariai. Pradžioje jie, išsklaidyti po visą Vak. Vokietiją, apgyvendinami vokiščių pabėgėlių kolonijose, vėliau išsiskirsto kas sau po darbovietes. Kai kurie jų ruošiasi emigracijai į užjūrus pas savo gimines. Jie mielai susitinka su artumoj. gyvenančiais lietuviais, su jais nuosirdžiai bendrauja, atviri išsikalba. Tačiau paskutiniu laiku pastebėjau, kad pas naujai atvykusius lankosi ir vienas sovietų agentas, kalbąs gerai lietuviškai, save laikąs lietuviu patriotu, laik raštinku, nors niekas iš Vokietijoje gyvenančių lietuvių jo nepažįsta. Jis ypač teiraujasi apie rezistenciją, partizanų veikimą Lietuvoje, kas su jais bendravo ir t.t. Todėl lietuviams, kurie turi galimybę susitikti su naujai atvykstančiais iš Lietuvos, maloniai prašomi perspėti juos, kad, kalbėdami su nepažįstamais ar įtartinais asmenimis, neišspasakotų to, kas galėtų pakenkti Lietuvoje pasilikušiams žmonėms. (ELI)

VASARIO 16 D. GIMNAZIJA

Dovanos liuanistams

Vasario 16 gimnazijos buvęs direktorius A. Giedraitis jau kelinti metai skiria nedideles dvi premijas moksleiviams (berniukui ir mergaitei), kurie geriausiai moka ir vartoja lietuvių kalbą. 1958-9 mokslo metų pabaigoje Mokytojų Taryba iš vyresniųjų trijų klasių moksleivių atrinko E. Šervinaitę ir Br. Čepulevičią. Pirmajai A. Giedraitio dovana buvo paskirta už tai, kad ji, augusi nelietuviškoje aplinkoje ir į gimnazijos II klasę įstojusi lietuviškai beveik nemokėdama, dabar VII klasėje kalba ir rašo lietuviškai geriau už daugelį tų, kurie lietuviškai kalbėjo nuo pat mažens. B. Čepulevičiui dovana buvo paskirta už tai, kad jis lietuvių kalbą gražiai vartoja, rašydamas skoningus humoristinius eilėraščius. Šitiems dabar jau VIII klasės moksleiviams premijas įteikė direktorius kovo 24 d. baigiamajam gimnazijos susirinkime, kuriame buvo peržvelgti praėjusių mokslo metų rezultatai.

Vasaros džiaugsmas ir juodos dienos

Jau saulė dangumi kasdien kopja aukštyn į vasarą. Nevenias jau planuoja vasaros atostogas ir vaizduotėje pergyvena ne tokio tolimo poilsio džiaugsmus. Tik Vasario 16 Gimnazijai artėja juodos dienos, nes jos kraujas — tautiečių aukos — vis ima retėti. Mūsų gimnazijos tėvai — rėmėjai būrelių nariai — ir kartais net kai kurie būrelių vadovai — tie herojiški lietuvių bėrės ir artimo meilės darbų telkėjai — pradeda pamiršti savo globotinius.

Todėl, besitariant vasarai, norėtusi prašyti visus gimnazijos būrelių rėmėjus ir kitus lietuvių prisiminti lietuviško jaunimo vargingą lizdą — mūsų gimnaziją. Kiekvienas, kuris svajoja apie atostogų poilsį, tegu atideda keletą dolerių mūsų gimnazijai, kad jos vadovybė ir mokytojai artėjančios vasaros dienos nebūtų juodos dėl to lietuviško židinio likimo.

Dr. J. Grinčius

Vasario 16 Gimnazijos Direktoriaus

Hanau. Išrinkta nauja apylinkės valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė šitaip: p-kas V. Meškauskas, sekret. Vl. Puniška ir inž. H. Septynius. Kandidatais liko — P. Bišovas ir A. Liekaitis.

Apylinkės pirmininkas nusiskundžia, kad nariai rodo mažą norą lankyti susirinkimus ir prisidėti prie lietuviškos bendruomeninės veiklos. Gražiausia betgi lietuvių kumo pavyzdį yra parodęs neseniai iš Lietuvos grįžęs mūsų tautietis P. Bišovas su žmona.

Luebeckas. Ši apylinkė IV.2 turėjo naują išrinktųjų valdybos narių posėdį, kur tarp kitų reikalų, pats svarbiausias punktas buvo pareigų pasiskirstymas. Tuo reikalu jau kuris laikas čia dėl nuomoninių nesutapimo pareigų pasiskirstymas buvo neįmanomas, bet paskutiniu metu, patarpiininkavus Kr. Valdybą, buvo susitarta ir pareigomis pasiskirstyta: p-kas Pr. Kotkis, 1-as vicep. Pr. Liegus, 2-as vicep. J. Pyragas, sekret. Vl. Klevečka ir inž. M. Loenhardt. Revizijos Komisija: p-kas D. Statkus, sekretorius W. Naujoks ir narys B. Medelinskas.

Mūsų mirusieji

Varelyje kovo 13 d. mirė Janina Landsbergienė — Girgelievič, gim. 1892 m. Ukrainoje. Po I pasaulinio karo gyveno Lietuvoje, Šiaulienų valsč., Šiaulių apskr. Palaidota Vareljo kapinėse. Mirusiosios vyras liko Vareljė.

Rambergio sanatorijoje tragiškai mirė Manfredas Kalvelis. Vienas iš ligonių buvo suradęs pistoletą, kurį palatoje pradėjo ardyti. Kitų išspėtas baigti pavojinga žaidimą, nereagavo. Staiga pistoletas iššovė ir Kalveliui pataikė tiesiog širdin.

suomenininkų, ir Londono Lietuvių Bažnyčios ruošiamos loterijos savoje kolonijoje jau išplatino net visą šimtą knygučių biuletų. Tik tokiais asmenimis remiasi lietuviška tremties veikla. Didžiaujamiesi Wolverhamptono lietuviams! Svečias

Mūsų mirusiųjų reikalai

Po visą Vakarų Vokietiją yra išbarstyti mūsų mirusiųjų kapai. Kol emigracija nebuvo pailtusi mūsų tautiečių ir jie gyvena mažesniais ar didesniais kolonijomis, tai savo artumoj esančias kapines atnaujina kiekviena proga, išpuošdavo gražiai savo brolių ir sesių kapus, stengdavosi jiems pastatyti paminklus.

Šiandien, veik visiems išemigravus, o sto vykloms baigiantis likviduoti, prie visų sunkumų susidarė dar vienas, ir, reikia pasakyti, bene svarbiausias, mūsų mirusiųjų brolių ir sesių kapų priežiūros reikalas. Yra likę šimtai kapų provincijoje, kurie vietinių administracijų blogai ar visai neprižiūrimi. Galia, kad tu aplėstų ir pamirštų kapų yra ir tokių, kurių giminės yra čia, Vakaruose, yra išemigravę ir juos pamiršę. Šito poelgio jokių būdų negalima pa teisinti jokiais motyvais. Jei jau neturima vietoje priežiūrai patikimo asmens, prašome kreiptis į Vokietijos Kr. Valdybą, kuri mielai patarpininkaus tokį žmogų surasti ir jam perduos atsituosius pinigus.

Dar didesnę problemą sudaro tie mirusieji, kurie visiškai giminių neturi Vakaruose. Čia privaleitų jau visa visuomenė įsijungti ir šią problemą finansiškai išspręsti. Su šia problema Vokietijos KV pati vie na finansiškai susidoro ti nepajėgia.

Vargų mokyklų reikalas

Praeitų metų rudeni Vokietijos KV kreipėsi į viso pasaulio Lietuvių Bendruomenę su prašymu, paremti Vokietijoje veikiančias mūsų vargų mokyklas. I šį aiarmuojantį atsišaukimą atsiliepė tik kelios, o finansiškai pradėjo remti tik viena — Kanados Šalpos Fondas. Tačiau Kanada viena paremti mūsų 17 veikiančių mokyklų ir išlaikyti jų negali — turėtų dar viena kita užjūrio bendruomenė prisidėti.

Mes žinome ir užjūrio bendruomenių sunkumus lėšų telkime, tačiau mes vieni nepajėgiame mokyklų išlaikyti, nors esame peržiūrėję visas taupumo galimybes ir paraginę vietos apylinkes ir asmenis tuo rūpintis.

Tikime, kad ir šis Vokietijos Krašto Valdybos SOS neliks be atgarsio.

ATOSTOGOS BOURNEMOUTH

Patogus privatus namas, šiltas ir šaltas vanduo kambariuose, spyruoklinės lovos. Nakvynė, pusryčiai ir vakarienė 6 svarai. Labai geras maistas, puikiai pagamintas, puikus patarnavimas.

Penketas minučių kelio iki autobuso, vėžinio ir pajūri ir jūros tilta.

Rašyti: F. P. Cesnauskas, Exonia. 100 Almar Road, Bournemouth, Hants.

NAUJAS PABALTIJOS TYRINĖJIMO INSTITUTO METRASTIS

(E) Pabaltijos Tyrinėjimo Institutas (Baltisches Forschungsinstitut) išleido naują stamų metraštį: „Commentationes Balticae“ (Jahrbuch des Baltischen Forschungsinstituts, IV-V. 1956-57. 334 pusl. Bonn, 1958). Metraštyje atspausdintos septynios studijos atskirai temoms, be to, duota instituto veiklos apžvalga. Išėjus vieną (K. Pakšto), visos studijos pateikiamos vokiečių kalba. Iš atskirų studijų pažymėtinos šios:

1) Benno Abers: „Popiežiška misijų politika Latvijoje ir Estijoje Innocencio III laikais“ (1-18 p.). Studija atskleidžia įdomias smulkmenas apie priverstinį latvių ir estų aprikštįjimą.

2) K. J. Ceginskas: „Lietuvos bajorijos lenkinimas 19-me amžiuje“ (19-42 p.). Čia trumpoje studijoje surinkta daug medžiagos apie tai, kokios lenkinimo srovės veikė Lietuvoje ir kokios problemos kilo tų dviejų tautų sankryžoje 19 amžiuje.

3) B. Jegers: „Baltų etimologijos“ (43-87 p.). Pačioje studijos pradžioje cituojamas Fraenkelio „Lietuviškas etimologinis žodynas“. Autorius pateikia gausų skaičių kitų etimologinių palyginimų ir latvių ir lietuvių ir kitomis kalbomis.

4) V. Leterskis: „Klaipėdos uostas lietuvių administracijoje“ (89-113 p.). Studija apima laikotarpį 1923-38 m. Duodama daug statistikos (apie laivų judėjimą ir kt.) Yra ir Klaipėdos uosto škiecinis planas.

5) O. Loooris: „Senovės rusų tradicijos liūv ir latvių gyvenime“ (115-167 p.).

6) Kazys Pakštas: „Anksčiausia tautybių ir tikybų statistika senovės Lietuvos teritorijoje 1861 m.“ (anglų kalba, 169-211 p.). Autoriaus statistiniai duomenys, palyginimai ir išvados be abejo sudomins visus, kuriems rūpi apie anų laikų Lietuvą ir lietuvių etnografines pretenzijas gauti tikrą vaizdą. Studija papildyta škieciniais žemėlapiams.

7) M. Toomse: „Studija estų kalbinė temom (213-323).“

8) Prof. Dr. E. Sturms (jau miręs) 1956-57 metais buvęs Balt. Tyr. Instituto vedėjas, duoda trumpą instituto tų metų veiklos apžvalgą. Iš atskirų akademikų veiklos pažymima, kad prof. Dr. Z. Ivinskis tais metais toliau rinkęs medžiagą Lietuvos istorijai. Jam pavykė rasti naujų šaltinių ir periodui po 15 amžiaus vidurio nušviesti. Be kitų publikacijų, Lietuvių Enciklopedijai yra pateikęs 45 įvairaus dydžio rašinius istorinėmis temomis. Išvardijamos taip pat kai kurios jo paskaitos ir moksline ke lionės. Minima ir kito instituto nario, profesorius Dr. A. Maceinos veikla, jo paskaitos Freiburgo universitete apie sovietinio žmogaus fenomenologiją, apie Dostojevskį,

ITALIJA

LIETUVOS PASIUNTINYBĖ VATIKANE

Ryšium su gausiais paklausimais, kurie yra gaunami iš įvairių kraštų, Lietuvos Pasiuntinybė prie Šv. Sosto praneša visuomenei žiniai sekanti:

Naujai išleista „Annuario Pontificio“, kuris yra orientacinio pobūdžio leidinys, liečiantis Katalikų Bažnyčios organizaciją, Lietuvos Pasiuntinybė yra įrašyta šiuo būdu:

LIETUVA

Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministras

Dr. Stasys Girdvainis, Pasiuntinybės Reikalų Vedėjas.

Pasiuntinybės personalas į šią laidą nebuvo įrašytas. Taip pat buvo padaryta su Lenkijos Ambasados personalu. Amb. K. Papee irgi figūruoja kaip Ambasados Reikalų Vedėjas.

Šiuo metu yra daromi visi žingsniai, kad netrukus turinčiam pasirodyti Diplomatiniam sąrašui Pasiuntinybės personalas būtų įrašytas kaip ir praeityje. Pasiuntinybė reikiamu laiku paiminuos visuomenę apie tolimesnę dalykų eigą.

Roma, 1959 m., balandžio mėn., 29 d.

GERIAUSIA DOVANA!

LIET. KNYGA — ĮVAIRIOM PROGOM

Augustinas — Lietuva — albumas, kalna — 43 šil.

Naujos maldaknygės: Kun. Yla — Sveika Marija — 18 šil. 4 d. ir 22 šil.

Kun. Sabaliauskas — Viešpaties Angelas 18 š. 4 d. ir oda įrišta 33 šil.

Sibiro tremtinių ranka rašyta maldų knygelė „Marija, gelbėk mus“ — 7 šil. 8 d.

Valgių gaminimas, iliustruota, su patarimais — 53 šil.

Andriukaiytė — Jaunai inteligentei — įvairūs patarimai bei pamokymai — 7 š. 4d.

Tyruolis — Marijos žemė — 7 šil. 4 d. Sruoga — Dievų miškas — 36 šil. 8 d.

Lalys — Anglų-Liet. ir Liet.-Anglų žodynas — 98 šil.

Dr. Prunskis — Metai su Dievu — 14/8. Giedrius — Pasakėčios — 14 šil. 8 d.

Jurkus — Pavasaris prie Varduvo — 18 šil. 4 d.

Marija Danguje ir Žemėje — 11 šil. Reimontas — Kaimiečiai — 4 tomai — 95 šil. 4 d.

Merkelis — Tumas Vaižgantas — 43 šil. Hugo — Vargdieniai — 5 tomai — 113 š.

Džiugas — Neklaūžados — spalv. iliustr. — 14 šil. 8 d.

Prašau rašyti: DAINORA, 49, Thornton Ave., London, W.4.

RYŠIŲ ATEIZMŲ IR KITOMIS TEMOMIS.

Institutas 1956-7 mokslo metais 58 studentams suteikęs stipendijų 7.945 DM. Tautybėmis skaitant stipendijų gavo 11 estų, 20 latvių ir 19 lietuvių. Instituto biblioteka padidėjusi tais metais iki 1.533 tomy.

Metraščio gale pridėtas mirusio baltų kalbų tyrinėtojo Ernesto Fraenkelio nekrologas. Ypač pabrėžiamas jo stambus darbas „Litauisches etymologisches Woerterbuch“.

(E) „Trybuna Ludu“ (Varšuva) balandžio 3 d. išdėjo ilgą savo korespondento reportažą antrašte „Prie Nemuno ir Vilijos“. Važiuojant ruožu Balstogė - Gardinas, ilpė keleiviai kalbėjosi dar rusų ir gudų kalbomis. Bet kai tik buvo pervaziuota Lietuvos siena, naujai ilpė keleiviai, ypač jaunimas, kalbėjosi kalba, kurios korespondentas sakosi jau nesupratus (vadinas, lietuviškai). Stočių užrašai sąsiedviem kalbom: lietuviškai ir rusiškai. Vilniuje preky

AR SUSTIPRĖS PRANCŪZIJA?

Rašo L. Keras (ELI)

Prancūzijai priėmus naująją konstituciją, sukirptą pagal gen. de Gaulle, dabartinio prezidento, pagedavimus, ir pasivadinus V-tąja Respublika, atsivėrė nauji horizontai Prancūzijos atečiai. Pagal naująją rinkimų įstatymą krašte stabilizavosi politinė vidaus valdymosi santvarka, baigėsi nepaliaujamos vyriausybės krizės, kurios labai vargindavo kraštą, o užsienyje — sąjuringininkuose sukeldavo nepasitikėjimą ir tuo kartu silpnindavo ir visą laisvojo pasaulio frontą. Tačiau liko dar du neišspręsti labai reikšmingi veiksniai Prancūzijos atečiai, — tai kolonijų, o ypač Alžyro, klausimas Afrikoje ir krašto ūkinis sustiprėjimas. Šiame straipsnyje peržvelgsime pastarąjį klausimą.

„Sunkusis frankas“ jau pakeliui

Šiuo metu vienas svarbiausių Prancūzijos vyriausybės vyrų yra ministras Antoine Pinay (konservatorių partijos vadovas), pasiryžęs įvykdyti Prancūzijos ūkiui ir finansams lemiamosios reikšmės turinčias reformas. Jis jau 1952 m. būdamas trumpą laiką ministru, savo sumanumu buvo stabilizavęs prancūzų franką. Anuomet jis sulaukė franko vertės kritimą, surašęs būdų mažinti prekių kainoms, tuo drauge sulaukydamas ir atlyginimų kilimą ir streikus, vedusius kraštą į anarchiją. Prancūzų tauta matė jame tiesiog išgelbėtoją, tik neilgam — tą galimybę jam atėmė artimiausioji vyriausybės krizė. Šiuo metu, naujojo režimo dėka, toks pavojus negresia, ir todėl min. Pinay su dideliu optimizmu ir nepaprastu darbštumu tikisi pasiekti pasiskirtąjį tikslą — įvesti tvirtą franką ir sukurti pajėgų krašto ūkį. Pirmais jo žingsnis ta linkme — iškeisti dabartinį franką į stiprų ir padaryti jo kursą pastovų. Iki praeitų metų pabaigos pr. fr. kursas buvo dirbtinis; oficiali franko vertė buvo 15 proc. didesnė, kaip kad iš tikro yra. Dabar pr. frankas 15 proc. nuvertin-

tas ir prilygintas jo tikrajai vertei. Tuo pirmojo eilė buvo vėl atgautas franko pasitikėjimas užsienyje. Dar šių metų bėgyje Antoine Pinay yra numatęs įvesti vadinamąjį „sunkų franką“, kurio vertė būtų šimtą kartų didesnė, kaip kad yra šiuo metu. Tuo būtų žymiai supaprastinta atskaitomybė, prilygtą bene pastoviausiai Europos kontinento valiutai — šveicarų frankui ir vokiečių (V. Vokietijos) markai ir sudaryta kraštui nauja psichologinė padėtis. Kovą 15 d. jau pradėtos gaminti naujos 5-kių franku sidabrinės monetos, kurių vertė yra lygi 500 ikišiolinių frankų. Nauji banknotai numatyti paleisti į apyvartą jau nuo gegužės mėnesio, o naujos monetos — prieš metų pabaigą.

Normalėja valstybės biudžetas

Pats min. Pinay tvirtina, jog psichologinė būklė dar nėra viskas. Kad naujasis fr. išsilaikytų (o tai yra būtinausia sąlyga naujam frankui įvesti), privalu valiutą išlaikyti iš nuolatinės infliacijos grėsmės, kuri buvo taip žemai nuvertinusi franką. Bet šito infliacinio spaudimo šaltinis visą laiką buvo valstybės biudžeto nuolatinis deficitas. Ir naujasis biudžetas numatytas maždaug su 1.2 milijardo dolerių deficitu. Tai nedaug mažiau, kaip paskutinėje valstybės samatoje, tačiau be drastiškų taupymo priemonių deficitas būtų buvęs dvigubai didesnis, o dabar, nors valstybės išlaidos metai iš metų padidėjo iki 1.4 milijardo dolerių, deficitas bus visgi mažesnis. To kia padėtis yra jau pakenčiama, tačiau ji šiose ribose galima išlaikyti tik po to, kai buvo įvesti nauji mokesčiai, kurie valstybės pajamas padidino arti vieno milijardo dolerių. Be to, valstybės finansinė padėtis taip pat pagerino panaikinti valstybės pirmokėjimai žemoms kainoms palaikyti.

Vynas ir jautiena — kainų barometras

Toliau krašto ūkinei reformai vykdyti vedama kova trijuose frontuose: kainų, tarptautinės biržos kurso ir gamybos srityse. Ypatingas dėmesys kreipiamas į pirmuosius du frontus. Specialūs valdininkai kasdien seka svarbiausių prekių kainas ir tarptautinę biržą, nuolat apie tai informuodami min. Pinay. Apie maisto kainas rinkoje kiekvieną dieną per radiją informuojamos šeimininkės ir duodami patarimai, kurios maisto prekės yra praktiškiausia ir pigiausia pirkti. Kainų svyravimui nustatyti svarbiausios prekės yra jau tiena ir vynas. Dar visai neseniai vynas rodė tendenciją truputį atptigi, o jautiena — truputį pabrangti, bet tik geriausioji rūšis. Kad kainos nekiltų, Pinay atpalaidavo varžtus kai kurioms prekėms įvežti iš užsienio (ypač Olandijos ir V. Vokietijos). To pasėkoje iki šiol kainos ir atlyginimai neprašoko numatytosios ribos; kad ūkinė reforma atsiektų tikslo, atlyginimai ir kainos neturi pakilti aukščiau, kaip 8 proc.

Didėja pasitikėjimas Prancūzijos ūkiu

Valiutos prekyba taip pat rodo nusistovėjimą. Ankstyvesniais atvejais, kai frankas būdavo nuvertinamas, tučiuojau vėl kisdavo neoficialus franko kursas, o šiuo metu jis laikosi pastovus, yra lygus oficialiajam kursui.

Bet svarbiausias reiškinys yra, tur būt, tas, kad biržose prancūziškų akcijų — vertybės popierių vertė, lyginant su tarptautine, žymiai pakilo ir užviešpatavo biržų rinką, o tai rodo pasitikėjimą naujajai Prancūzijos ūkinei santvarkai ir grįžimą prancūziško kapitalo iš privačių santaupų aukso ir iš užsienio atgal į Prancūziją, į ūkio apykaitą. Tai reiškia drauge ir Prancūzijos pramonės sustiprėjimą. Užsienio užsa-

kymai Prancūzijos pramonei jau didėja ir rodo tendenciją dar daugiau didėti.

Ateitis vis tiek netikra

Min. Pinay yra kuklus ir atsargus. Savo ikišioliniais laimėjimais jis dar neskelbia pergalės, tačiau yra įsitikinęs ir neabejoja, kad jam pavyks galutinai įvesti tvirtą, pastovią Prancūzijos valiutą ir patenkinamai sustiprinti krašto ūkį. Tuo jau neabejoja ir užsienio ūkinės srities žinovai. Tiesa, pačioje prancūzų tautoje padidinti mokesčiai ir kiti nepatogumai kelia nepasitenkinimą, tačiau iki šiol tauta kantri, nes žino, kad kitos išeities nėra. Prancūzija yra pakeliui į stipriųjų Europos valstybių tarpą. Tačiau dar yra veiksnys, kuris mažina perdėli optimizmą. Tai karas Alžyre. Jei karas Alžyre greitai pasibaigtų, tai Prancūzijos ūkinė padėtis staiga suklestėtų. Bet šiandien dar niekas negali pasakyti, kuo pasibaigs karas Alžyre ir kokių aukų jis pareikalaus iš Prancūzijos.

TARVALSTYBINĖ VAGYSTĖ

Austrijos Bonisdorfo kaimo burmistras apžiūrėjo 4 metrus sukirstų malkų. Kitą dieną jas reikėjo suvežti, jis vėl nuvažiojo, kur tos malkos buvo, rado jas taip pat gražiai sukrautas, bet jau truputį toliau — Jugoslavijos pusėje...

VISIŠKAI GIRTAS

Fauntone, Anglijoje, žmogus įsikorė į 180 pėdų aukščio bažnyčios bokštą. Policija nugalbino jį žemėn, ir tada paaiškėjo, kad tas žmogus yra toks girtas, jog nepalaikomas nepajėgia pastovėti.

NEAPSISPRENDĘS KANDIDATAS

Marion mieste Amerikoje tūlas Smith pareiškė norą būti išrinktas senatorium. Tik pareiškimo metu jis dar nebuvo apsisprendęs, ar kandidatuoti kaip respublikonui, ar kaip demokratui.

DAR NEGALI EITI PAREIGŲ

Wisconsino valstijoje Amerikoje Komensky miesto policininko pareigoms buvo išrinktas Joe Payer. Jis dar kurį laiką negalėjo eiti pareigų, nes tebesėdėjo kalėjime už įsilaikymą į benzino parduotuvę.

ŽMOGUS UŽ NUMERIŲ

Apkurtes londoniškas kreipėsi į sveikatos ministeriją, klausdamas, ar negalės jam būti išduotas klausomasis aparatas. Ministerija jam atsakė ir pažymėjo, kad kai tasyk kreipdamasis tuo reikalu jis raštė jau žymėtą savo bylos numerį: IV (V) (1) (RHB/5/19) 2C/219.SR.

SLAPIA KURSO ANOMALIJA

Rusai į šiaurę nuo Charkovo, tarp Kursko ir Belgorodo, turi didelį plotą geležies rūdų turtingos žemės. Sakoma, kad ta vieta gal būslanti pati ištėkliausia ne tik Tarybų Sąjungoje, bet ir visame pasaulyje. Pasinaudoti tuo šaltiniu būtų labai svarbu sovietinei pramonei. Chruščiovas tvirtina, kad tos geležies rūdos užteks šimtams metų.

Deja, jos negalima paimti. Pats rūdos sluoksnis yra nuo 75 iki 600 pėdų storumo, o kai kur net 1600. To sluoksnio pradžia yra už 1500 pėdų. Bet ten tiek kasantis iki rūdos, tiek pačioje rūdoje vandens gyslos. Galima būtų kasti tik dirbtiniu būdu užšaldžius tą vandenį.

Sovietai užbrzdino savo mokslų akademiją sukti galvas ir išspręsti klausimą, kaip paimti tą rūdą.

PASIZYMEJO VILNIAUS FILMŲ STUDIJA

Balandžio 3 d. pasibaigė Gudijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos naujų kino filmų konkursas ir pirmoji vieta tapo pripažinta lietuviškajam filmui „Adomas nori būti žmogum“.

Komisijos sprendimas nėra staigmena, nes jau po pirmųjų uždaru parodymų mačiusieji atsiliepė apie filmą labai entuziastingai, tvirtindami, jog meniniu ir techniniu požiūriu filmas esąs labai gerai pavykęs ir su juo būsia negėda betkur pasirodyti. Esą, tai ne „Tiltas“, kuris pernai šen ten ir Amerikoje buvo parodytas.

Šis filmas gamintas pagal V. Sirijos Giros romaną „Buenos Aires“. Romanas toli ne aukštos kokybės, ir veiksmas jame vyksta ne Argentinoje, ne Buenos Aires mieste, o Kaune, prieškariniais laikais. Su Buenos Aires turinys tiek turti bendra, kad pasakojama apie klastingo emigracijos biuro veiklą, apie jaunų merginų viliojimą emigruoti neva į Buenos Aires. Romano autorius padėta nemažą pastangų pilstelėti pamazgų priešbolševikiniam laikams Lietuvoje. Filmą gaminant, pakeistas ne tik var das (vietoj netikusio pasirinkus dar netiksnai), bet pakeistas ir turinys. Sako, iš V. Sirijos Giros romano ten likę vos apie pora nuosimčių... Tuo tarpu nežinia, ar tie paliktieji nuosimčiai kaip tik buvo geresnieji.

Filmą režisavo (ir turinį keitė) V. Žalakevičius, apie kurį ir sakoma, jog tai esanti tikra filmų režisūros žvaigždė. Jam pa-

(E) Laki valzduotė. Tuo tarpu, kai užsienio lietuvių nelengvose sąlygose pajėgė išleisti jau 16 Lietuviškosios Enciklopedijos tomų, Vilniuje apie tokios enciklopedijos išleidimą kuriamos dar tik — radio fantazijos. Vilniaus radijas bal. 11 d. klausytojams nupiešė atieties vaizdus, įvykdžius septynmečio planą. Girdi, tuomet knygų lentynoje jau būsia matoma 20 tomų lietuviška tarybinė enciklopedija, 4 tomų lietuvių literatūros istorija, 3 tomų Lietuvos istorija ir t.t. Būsia sukonstruoti radijo primtuvai degtukų dėžutės dydžio.

dėjo V. Blėdis. Operatorius A. Mockus, Kompozitorius — E. Balsys. Dailininkas — Ničius. Aktorių tarpe — J. Miltinis, kuris irgi daug padėjęs filmui gerai pagaminti.

Spėjama, kad bus bandoma šį filmą rodyti Vakaruose.

Ta pačia proga konkurse buvo parodyti dar du šią žiemą baigti Vilniaus studijos filmai: „Julius Janonis“ ir „Kalakutai“. Apie pirmąjį iš šių dviejų mačiusieji atsiliepia patenkinamai (kalbant apie atlikimą, ne apie politinę pusę), o apie Griciaus „Kalakutus“ tiesiog sako, kad išėjo „superšlamštas“: befilmuojant buvusi sugadinta ir taip jau nejuokinga komedija. Nepaisant to, „Kalakutai“ ne tik jau rodomi publikai Lietuvoje, bet rengiasi įkalbėti rusiškai ir rodyti Maskvoj.

(E) Mokslų Akademija Vilniuje buvo sušaukusi visuotinę sesiją. Kaip ir buvo galima laukti, joje daugiausia svarstyta klausimai, susiję su Maskvos įsakymo septynmečio plano įvykdymu. Visa Lietuvos mokslininkų tyrinėjimo programa pritaikyta tam planui.

Propagandinė knyga Lietuvos praečiai juodinti

(E) Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla Vilniuje dar 1958 metais išleido S. Atamuko propagandinę knygą: „LKP kova prieš fašizmą; už Tarybų valdžią Lietuvoje 1935-40 metais“ (276 p.). J. Komodaitis ir J. Olekas savo recenzijoje „Tiesoje“ (78 nr.) rašo, kad knygoje pateikta medžiaga „nušviečianti vidaus ekonominę ir politinę padėtį Lietuvoje, visuo menines klases ir jų savitarpio santykius, veikusių partijų politinę liniją ir idėjinę jų kovą, o taip pat Lietuvos tarptautinę padėtį“. Žinoma, visa tai apibūdinama tendencingai, partialiai, nesiskaitant su istorine tiesa ir tikraisiais faktais. Kaip tokiuo se leidiniuose įprasta, plūstami „stambiausi kapitalistai“, kuriais šį kartą išvardijami Valokaitis, Tūbelis, Soloveičikas, Volfas, Karvelis ir kt. Knygoje dėstomos ir komunistų pastangos Lietuvoje sudaryti „liaudies frontą“ su nekomunistinėmis partijomis, kas jiems, tačiau, nelabai pavyko.

(E) Ateistinė propaganda plečiama. Vilniaus radijas ir spauda praneša iš įvairių Lietuvos vietų apie įvykius ateistinius „seminarus“, „konferencijas“ ir pan. Provincijos ateistiniai propagandistai apmoko mi, kaip skleisti ateizmą kaimiečių tarpe.

P & B SUPPLY CENTRE LTD

prašo Gerbiamus Klientus reikalauti informacijų prieš sudarant savo siuntinius Lietuvon ar Sibirui. Nauji potvarkiai nėra Jūsų nenaudai (pvz., muitas vaistams ir gatyviems drabužiams yra sumažintas), bet reikia žinoti, ką pasirinkti, kad siuntinys pigiausiai kainuotų, o geriausiai paremtų Jūsų artimus. Pasinaudokite mūsų patirtimi, mes esame visad pasiruošę Jums patarnauti.

LIETUVIŠKAS SKYRIUS
8a, Thurloe Place,
London, S.W.7.

PIRMOJE EILEJE TURI BŪTI ŽIURIMA SVEIKATOS,

o jei ji netvarkoj, tai padėkite saviesiems, pasiūsdami VAISTŲ SIUNTINIUS, pavyzdžiui (tuberkuliozei gydyti): 500 tablečių RIMIFON, 500 tablečių P.S.A., 0.5, 30 g STREPTOMYCIN — kaina su visais persiuntimo mokesčiais ir muitu £7.19.0 arba bet kurių kitų vaistų pagal receptus ar be jų, o mums malonu priminti, kad muitas dabar sumažintas iki 25%. Leiskite šį paruošimo ir pasiuntimo darbą atlikti profesijos žmonėms:

ACTON PHARMACY (EXPORT) LTD.
24, CHURCH ROAD, ACTON, LONDON, W.3.
Telefonas: ACOrn 0712.

Visas informacijas galite gauti savo gimtąja kalba. Galite taip pat per mus siųsti savo supirktasias prekes arba pirkti iš mūsų:

AUDINIŲ,
MEZGINIŲ,
AVALYNĖS,
BALTINIŲ,
MAISTO.

TIK PER BALTIC STORES YRA GERIAUSIAS IR PIGIAUSIAS SIUNTINIŲ KELIAS Į LIETUVĄ!

BALTIC STORES LTD.

(savininkas Z. Juras)

Vienintelė lietuviška siuntinių bendrovė Anglijoje

421, HACKNEY RD., LONDON, E.2.
TEL. SHO 8734.

Skyriai Amerikoje, Australijoje, Kanadoje, Vokietijoje ir Venezueloje.

SKYRIAI ANGLIJOJE:

16, Thamey Rd., Coventry.
87, Cromwell Rd., Eccles, Manchester.
187, Lewisham High Str., S.E.13.
146, Holland Park Ave., W.11.
150, Ridley Rd., E.8.
152, Ridley Rd., E.2.
20, Ridley Rd., E.2.
421, Hackney Rd., London, E.2.

MES PASIUNCIAME GERIAUSIOS RUSIES GARANTUOTAS PREKES UŽ ŽEMIAUSIĄ KAINĄ!

Mes neimame jokio papildomo mokesčio VAISTŲ siuntiniams.

Vaistų kainos pas mus yra žemesnės kaip vaistinėse.

Pavyzdžiui: 250 tablečių Aspirino, 30 g Streptomycino, 500 tab. P.S.A. ir 500 tab. Rymifon, įskaitant muitą ir visus persiuntimo mokesčius tik £7.15.0.

SIUNCIAME TAIP PAT IR JŲ PARUOSTUS SIUNTINIUS.

KIEKVIENO SIUNTINIO PRISTATYMA MES GARANTUOJAME.

KIEVIENAS SIUNTĖJAS GALI PRISTATINTI PIRMIAM GERIAUSIŲ AFMOKĖJIMO SĄLYGŲ!